

ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΛΩΣΤΟΫΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ

**“ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΕΣΩΡΟΥΧΟΥ
ΣΤΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ”**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ:

ΚΑΜΑΡΑ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΤΟ ΕΝΔΥΜΑ.....	4
1.1 Αιτία δημιουργίας και χρησιμοποίησης του πρώτου ενδύματος από τον άνθρωπο	5
1.2 Πότε δημιουργήθηκε το πρώτο ένδυμα	6
1.3 Πώς ήταν το πρώτο ένδυμα	6
1.4 Τύποι ένδυσης.....	6
1.5 Οι πρώτες ύλες κατασκευής ενδυμάτων	7
1.6 Η ενδυμασία ως σύμβολο του ατομικού ρόλου και θέσης στην κοινωνία	7
1.7 Τι είναι μόδα και η μόδα ως απεικόνιση της κουλτούρας	8
2. ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΡΟΥΧΩΝ / ΕΣΩΡΟΥΧΩΝ	9
2.1 Συνήθη είδη υφασμάτων.....	9
2.2 Η Υγεία και το Περιβάλλον πάνω από τη Συνθετική Μόδα «Πράσινα Υφάσματα»	11
2.2.1 <i>Είδη οικολογικών υνών από μπαμπού</i>	12
2.2.2 <i>Ίνες από βόδια</i>	12
2.2.3 <i>Ίνες καλαμποκιού</i>	13
3. ΤΑ ΕΣΩΡΟΥΧΑ.....	14
3.1 Η Ιστορία των Εσωρούχων	14
3.2 Νεότερα Στοιχεία στην Ιστορία των Εσωρούχων.....	15
3.3 Οι Λειτουργίες των εσωρούχων.....	16
3.3.1 Προστασία από το κρύο.....	17
3.3.2 Στήριξη του σχήματος της ενδυμασίας.....	17
3.3.3 Για καθαριότητα	17
3.3.4 Ερωτική χρήση των εσωρούχων.....	18
3.3.5 .Σαν μέθοδος ταξικής διάκρισης.....	18
3.4 Μέθοδοι Κουμπώματος	19
3.5 Μια πρώτη προσέγγιση στην Ιστορία των Γυναικείων εσωρούχων.....	20
3.6 Σε δεύτερη προσέγγιση	24
4. ΤΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΣΩΡΟΥΧΑ	27
4.1 ΤΑ ΕΙΔΗ ΑΝΑ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ	27
4.2 ΣΕ ΜΙΑ ΠΙΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	31
4.2.1 Η ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ(smock)	31
4.2.2 Ο ΚΟΡΣΕΣ.....	31
4.2.3 THE BUSTLE (στήριγμα φούστας – μαξιλαράκι).....	35
4.2.4 ΤΟ ΓΙΛΕΚΟ	35
4.2.5 ΤΟ ΜΕΣΟΦΟΡΙ.....	36
4.2.6 ΤΟ ΦΟΥΥΡΟ (farthingale)	37
4.2.7 ΤΟ ΣΩΒΡΑΚΟ	38
4.2.8 Η ΝΥΧΤΙΚΙΑ (νυχτόρουχο).....	38
4.2.9 ΤΑ ΒΡΑΚΙΑ (drawers)	39
4.2.10 ΟΙ ΚΑΛΤΣΕΣ	39
4.2.11 Η ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ ΕΝΔΥΣΗΣ (habit-shirts)	40
4.2.12 ΟΙ ΠΑΝΤΑΛΟΝΕΣ (pantaloons).....	40
4.2.13 ΟΙ ΤΣΕΠΕΣ	41
4.2.14 ΤΟ ΚΑΜΙΣΟΛΙ(camisole)	41
4.2.15 ΤΟ ΚΡΙΝΟΛΙΝΟ	41
4.2.16 ΆΛΛΑ ΜΕΣΟΦΟΡΙΑ.....	41
4.2.17 ΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ.....	42
4.2.18 Ο ΣΤΗΘΟΔΕΣΜΟΣ (the bust bodice)	42

4.2.19 ΟΙ ΒΕΛΤΙΩΤΕΣ ΣΤΗΘΟΥΣ.....	43
4.2.20 Η ΖΩΝΗ	43
4.2.21 ΤΑ ΠΡΟΙΚΙΑ (trousseaux).....	43
4.2.22 ΤΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ΕΣΩΡΟΥΧΑ	44
4.2.23 ΤΟ ΜΠΙΚΙΝΙ	44
4.2.24 ΤΟ ΣΟΥΤΙΕΝ «οι φάσεις»	44
4.2.25 ΤΟ ΚΑΛΣΟΝ	45
5. ΦΤΑΝΟΝΤΑΣ ΣΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ & ΣΕ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ .	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	48

«ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΕΣΩΡΟΥΧΟΥ ΣΤΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ»

1. ΤΟ ΕΝΔΥΜΑ

Από τους μεσαιωνικούς χρόνους μέχρι και σήμερα χρησιμοποιείται η λέξη ρούχο = ένδυμα, που θεωρείται ότι προήλθε από το σλαβικό ruho, και ρουχισμός = ενδυμασία. Η ανάγκη για ρουχισμό είναι βασική ανθρώπινη ανάγκη, που έχει σχέση με τις λειτουργίες του οργανισμού μας και η ικανοποίησή της είναι απαραίτητη για να επιβιώσουμε.

Με τον όρο «ενδυμασία» εννοούμε το σύνολο των «ενδυμάτων» που απαρτίζουν την εξωτερική εμφάνιση του ανθρώπου, ενώ ο όρος ένδυμα καλύπτει κάθε αντικείμενο κατασκευασμένο από οποιοδήποτε υλικό κατεργασμένο ή όχι, αν ικανοποιεί τους λόγους για τους οποίους χρησιμοποιείται. Ένδυμα για παράδειγμα είναι η προσωπίδα που φοράει ο μάγος μιας φυλής πρωτογόνων σε κάποια τελετή ή ακόμη και το τατουάζ των πρωτογόνων ή το «πώμα» στο αντί της γυναίκας μιας αφρικανικής φυλής, γυμνής στο υπόλοιπο σώμα της, δηλαδή αισθάνεται τη γύμνια της μόνο όταν δε φέρει το «πώμα» (Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, 2000)

Το ένδυμα ή η ένδυση περιλαμβάνει κάθε τροποποίηση του παρουσιαστικού ενός ατόμου από τα ρούχα και τα αξεσουάρ μέχρι το μακιγιάζ, το χτένισμα, τα κοσμήματα, τα εσώρουχα, τις βιάτες, ακόμα και κάποια χειρουργική αλλαγή.

Ένδυμα είναι καθετί με το οποίο καλύπτεται το ανθρώπινο σώμα, ενώ ενδυμασία το σύνολο των ενδυμάτων. Γενικότερα ο όρος «ενδυμασία» περιλαμβάνει όχι μόνο τα ρούχα αλλά και τα συμπληρώματά τους (αξεσουάρ), δηλαδή παπούτσια, τσάντες, καπέλα, γάντια, κοσμήματα, μακιγιάζ και χτένισμα (Γεωργιτσογιάννη, 2004).

Ενδυμασία είναι το σύνολο των εξωτερικών ενδυμάτων, δηλαδή το σύνολο των διαφόρων αντικειμένων που φοράει ο άνθρωπος σε μια στιγμή του χρόνου με σκοπό τη προστασία, την εξυπηρέτηση, την άνεση, την αξιοποίηση, και την αισθητική ομορφιά της ζωής του. Η μελέτη της ενδυμασίας από ιστορική, λαογραφική, ανθρωπολογική, οικονομική, κοινωνική, ψυχολογική, συναισθηματική, πολιτιστική, και γεωγραφική άποψη αποτελεί το αντικείμενο της Ενδυματολογίας.

Η ενδυμασία συγκεντρώνει άπειρες ιδιότητες και χαρακτηρισμούς, έχει δεχτεί σοβαρές έρευνες και θεωρήσεις, αλλά συγχρόνως έχει παρουσιαστεί σαν ένα χωρίς σημασία στοιχείο, έχει αντιμετωπιστεί σα κάτι πολύτιμο, αλλά και ασήμαντο, της έχουν αποδοθεί δραματικές διαστάσεις, αλλά έχει συγχρόνως γελοιοποιηθεί κατά το χειρότερο τρόπο. Παρόλα αυτά, η ενδυμασία αποτελεί σημείο ταυτότητας, αναγνώρισης και αναφοράς, έλξης και γοητείας, αποστροφής και εκφοβισμού, συμβολικό στοιχείο, σημειολογικός κώδικας, πομπός και δέκτης μηνυμάτων (Λαγάκου, 1998).

1.1 Αιτία δημιουργίας και χρησιμοποίησης του πρώτου ενδύματος από τον άνθρωπο

Ο πανάρχαιος πρόγονος από την αρχή της ζωής του επεδίωξε να καλύψει τις βασικές του ανάγκες. Σε πρώτο στάδιο, αφού κάλυψε το αίσθημα της πείνας, άρχισε να ψάχνει τρόπους να καλύψει και παράλληλα να προστατέψει το σώμα του από τις καιρικές συνθήκες. Ωστόσο οι λόγοι για τους οποίους επινοήθηκε. Το ένδυμα δεν πρέπει να ήταν αποκλειστικά πρακτικοί, αφού συναντάμε τον άνθρωπο ντυμένο και σε τόπους που οι καιρικές συνθήκες δεν το επέβαλαν.

Πολλοί προϊστορολόγοι υποστηρίζουν ότι σε δεύτερο στάδιο, ο άνθρωπος φόρεσε για πρώτη φορά ρούχα για λόγους καθαρά τελετουργικούς, ως προέκταση των διαφόρων προσωπίδων με τις οποίες συνήθιζε να καλύπτει το πρόσωπό του και αποσκοπούσαν στην άσκηση επιρροής υπέρ των φιλικών και κατά των εχθρικών στοιχείων που περιέβαλαν τη ζωή του. Τα φυλαχτά και τα γούρια που χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα, δημιουργήθηκαν με σκοπό να προστατεύουν τον άνθρωπο από τα κακά πνεύματα.

Σε τρίτο επίπεδο, η επιθυμία του πρωτόγονου ανθρώπου να διακοσμήσει το σώμα του βασιζόταν στην προσπάθειά του να ταυτιστεί με ορισμένα ζώα, θεότητες ή και άλλους ανθρώπους. Ο άνθρωπος αυτής της εποχής συνήθιζε το τατουάζ, που αποτελεί την αρχαιότερη μορφή ενδυμασίας και το βάψιμο του προσώπου και του σώματος με χρώματα και πύρινα σίδερα. Ο στολισμός του σώματος αποτέλεσε μια ακόμα βασική αιτία χρησιμοποίησης του ενδύματος από τον άνθρωπο για να ικανοποιήσει την φιλαρέσκειά του. Τα διάφορα υλικά που χρησιμοποίησε για να κατασκευάσει τα πρώτα του ρούχα, όπως δέρματα ζώων, κλαδιά και φύλλα δέντρων, είχαν άμεση σχέση με την προσπάθεια εντυπωσιασμού και έλξης του άλλου φύλου για σκοπούς σεξουαλικούς και αναπαραγωγικούς.

Σε τέταρτο στάδιο, προέκυψε η επιθυμία του ανθρώπου να δείξει τη κοινωνική του θέση, να δείξει τη δύναμή του και να γίνει αρχηγός και γενικότερα να ξεχωρίσει μέσω της ενδυμασίας του από το κοινωνικό σύνολο. Ακόμα είναι πολύ πιθανό να ήθελε να εντυπωσιάσει, να εκφοβίσει και να νικήσει τους εχθρούς του μέσα από το ένδυμά του.

Είναι γεγονός πως το ανδρικό φύλο ήταν αυτό που κυρίως θέλησε να επιβληθεί, στη προσπάθειά του να ταυτιστεί με τη τάξη που επικρατεί στη φύση, όπου το αρσενικό ζώο είναι κατά κανόνα πιο μεγαλόπρεπο από το θηλυκό του ταίρι. Ο άνδρας λοιπόν ντύθηκε «άρχοντας», κατακτητής, μάγος της φυλής, εραστής, ακόμα και Θεός. Αλλά και η γυναίκα δεν ήθελε να υστερήσει. Πέρα από τις τελετουργικές και δεισιδαιμονικές ερμηνείες που έδωσε στο ένδυμα, το χρησιμοποίησε ως όπλο κυριαρχίας. Η γυναίκα έχει φορέσει ως σήμερα συνειδητά ή όχι, όλα τα σύμβολα του έρωτα. Από την άλλη μεριά, ως ένα μεγάλο βαθμό αντικατόπτριζε την οικονομική και κοινωνική θέση του άνδρα της.

1.2 Πότε δημιουργήθηκε το πρώτο ένδυμα

Η πρώτη μαρτυρία ενδύματος εντοπίζεται στη Ρωσία και υπολογίζεται ότι είναι 25.000 χρόνων. Στη πραγματικότητα η προέλευση του πρώτου ενδύματος δεν είναι απόλυτα εξακριβωμένη, καθώς τα στοιχεία που έχουμε στην διάθεσή μας είναι μεμονωμένα και διασκορπισμένα σε διάφορες περιοχές του κόσμου.

Σε μια περιοχή της Μόσχας ανακαλύφθηκαν κάποιοι τάφοι που η ηλικία τους εκτιμάται ότι είναι περίπου 20.000 με 26.000 χρόνων. Οι τάφοι αυτοί περιείχαν σκελετούς, οι οποίοι ήταν σκεπασμένοι με χιλιάδες χάντρες από ελεφαντόδοντα μαμούθ, δημιουργώντας της αίσθηση ότι το σώμα ήταν ντυμένο με ρούχα που είχαν σκέλη και μανίκια. Οι χάντρες ήταν αρχικά κεντημένες πάνω στα ρούχα, τα οποία πιθανολογείται ότι ήταν φτιαγμένα από δέρμα ζώων. Αν και τα δέρματα αυτά αποσυντέθηκαν, οι χάντρες διατήρησαν την ίδια θέση μέσα στο χόμα διαγράφοντας έτσι το ένδυμα. Την ίδια χρονολογική περίοδο, σε περιοχές της Γαλλίας, ανακαλύφθηκαν σπηλιές που περιείχαν κοκάλινες βελόνες που επίσης αποδεικνύουν κάποια από τα πρώτα ίχνη ενδυμασίας.

1.3 Πώς ήταν το πρώτο ένδυμα

Από την εποχή των Παγετώνων, έχουν βρεθεί ελάχιστες και ρεαλιστικές αναπαραστάσεις ανθρώπων και ζώων ζωγραφισμένες πάνω στους τοίχους των σπηλαίων. Κάποιες από αυτές αποδεικνύουν σημεία ένδυσης, μολονότι από την τοποθεσία της ταφής και από άλλες μαρτυρίες γνωρίζουμε ότι οι άνθρωποι των σπηλαίων φορούσαν ενδύματα.

Βασισμένοι στις πρώτες αυτές αναπαραστάσεις του ανθρώπινου είδους, οδηγούμαστε σε δυο κυρίως γενικεύσεις: από τη μία μεριά οι γυναίκες φαίνονται με καλοχτενισμένα μαλλιά, δίνοντας έμφαση και στη παραμικρή λεπτομέρεια, ενώ οι άντρες παρουσιάζονται ξυρισμένοι και έχοντας πάνω τους στοιχεία από διάφορες μορφές ζώων.

1.4 Τύποι ένδυσης

Η ενδυμασία διακρίνεται σε δύο τύπους:

- Στην ατομική που περιλαμβάνει τα ρούχα και αξεσουάρ που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για το ντύσιμό τους. Η ατομική ενδυμασία χωρίζεται σε εσωτερική (εσώρουχα) και εξωτερική.
- Στην οικιακή που περιλαμβάνει τα είδη ρουχισμού που χρησιμοποιούνται στο σπίτι (όπως σεντόνια, πετσέτες) καθώς και για το ντύσιμο του σπιτιού (όπως χαλιά, κουρτίνες)

Τα ενδύματα διαχωρίζονται ανάλογα:

- Με το φύλο: σε ανδρικά και γυναικεία
- Με την ηλικία : σε βρεφικά, παιδικά, εφηβικά, νεανικά και ρούχα ενηλίκων

- Με την εποχή του χρόνου : φθινοπωρινά, χειμωνιάτικα, ανοιξιάτικα, καλοκαιρινά

Αντίστοιχη είναι και η διάκριση σε καθημερινά, γιορτινά και ρούχα για ειδικές περιστάσεις, όπως και σε ρούχα για το σπίτι ή για την εργασία. Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελούν τα αθλητικά ρούχα και τα ρούχα για τη παραλία.

1.5 Οι πρώτες ύλες κατασκευής ενδυμάτων

Τα πρώτα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για τη κατασκευή ενδυμάτων ήταν απλούστατα, όπως δέρματα ζώων, φύλλα, διάφορα φυτά, φτερά πουλιών. Ανάλογα ήταν και τα πρώτα συστήματα ραπτικής, τα οποία περιορίζονταν σε άτεχνες πόρπες (εξάρτημα μεταλλικό που ενώνει δύο άκρες, που κουμπώνει ή που παίζει διακοσμητικό ρόλο, σε ρούχα, παπούτσια, ζώνη κ.α.), σουβλιά και καρφίτσες. Αργότερα με την ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, που αποτέλεσαν δυο κεφαλαιώδεις για της εξέλιξη του ανθρώπου δραστηριότητες, δημιουργούνται υφάσματα από ζωικές και φυτικές ύλες, όπως μαλλί, λινάρι, καννάβι, βαμβάκι και μετάξι. Την παραγωγή τους απλούστευσε και διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό η βιομηχανική περίοδος που σημειώθηκε από το 19^ο αιώνα και παραμέρισε τη βιοτεχνική υφαντουργία, τη ραπτική και προ πάντων την οικιακή τέχνη. Κατά τη τελευταία εικοσαετία του 19^{ου} αιώνα παρουσιάστηκαν οι πρώτες τεχνητές ίνες με βάση τη κυτταρίνη που διαδόθηκαν πολύ γρήγορα. Στη συνέχεια ακολούθησαν άλλες ίνες προερχόμενες από χημικές διεργασίες όπως είναι το νάιλον και το ορλόν, που αντικατέστησαν τα μάλλινα και τα βαμβακερά υφάσματα που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα.

1.6 Η ενδυμασία ως σύμβολο του ατομικού ρόλου και θέσης στην κοινωνία

Η ενδυμασία είναι ένα από τα σπουδαιότερα συστατικά της καθημερινής ζωής του ανθρώπου γι' αυτό και αποτελεί την έκφραση των κοινωνικών του ενεργειών. Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι διάφορες εποχές κρίνονται, χαρακτηρίζονται και μερικές φορές στιγματίζονται από την ενδυμασία των ανθρώπων.

Κάθε ρόλος της καθημερινής ζωής του ανθρώπου έχει το κουστόμι του. Όπως ακριβώς συμβαίνει και στο θέατρο. Δηλαδή οι άνθρωποι-ηθοποιοί αλλάζουν κουστόμια ανάλογα το έργο, τη σκηνή, το ρόλο, τα συναισθήματα. Είτε ντύνονται με την τελευταία λέξη της μόδας, είτε φοράνε και ξαναφοράνε τα ρούχα που πιστεύουν ότι τους ταιριάζουν. Τα ρούχα είναι μια απεικόνιση του εσωτερικού κόσμου του ανθρώπου. Συχνά το ένδυμα χρησιμοποιείται όχι για να προβάλλει, αλλά για συσκοτίσει τη κοινωνική θέση ενός ατόμου, ή επίσης για να εκφράσει επιθυμίες και προσδοκίες χωρίς να εξασφαλίζει την ικανοποίησή τους. Τέλος, το ρούχο χρησιμοποιήθηκε για να «πειθαρχήσει» και να «χειραγωγήσει» το σώμα, κυρίως μέσω της στολής (στρατιωτικής, επαγγελματικής) και της γενικής «κοινωνικοποίησης» της ενδυμασίας για ειδικές περιπτώσεις, όπως γάμοι, κηδείες και άλλες τελετές. (Κουλούρη, 2002)

1.7 Τι είναι μόδα και η μόδα ως απεικόνιση της κουλτούρας

Σημαντικό χαρακτηριστικό της ενδυμασίας είναι η μόδα, δηλαδή η γρήγορη διαδοχή ορισμένων ενδυματολογικών σχημάτων που κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ο νεωτερισμός. Για να δημιουργηθεί η μόδα χρειάζονται οι νεωτεριστές και εκείνοι που τους μιμούνται. Οι νεωτεριστές θα εισάγουν μια καινούργια και σε αρκετές περιπτώσεις πρωτότυπη καινοτομία, την οποία στη συνέχεια θα μιμηθούν πολλοί άνθρωποι. Με αυτόν τον τρόπο φτάνουμε στο σημείο να λέμε την πιο διαδεδομένη πλέον έκφραση ότι μια καινοτομία παλιά ή καινούργια, είναι ή δεν είναι πλέον στη Μόδα.

Η λέξη μόδα προέρχεται από την αγγλική λέξη «mode» που σημαίνει συμπεριφορά, τρόπος ζωής. Αυτό συμπεριλαμβάνει φυσικά την ένδυση και κατ' επέκταση το προσωπικό «style» που διαθέτει ο κάθε άνθρωπος. Κάθε άνθρωπος προσθέτει και τις δικές του στιλιστικές πινελιές στον ενδυματολογικό κώδικα που τον χαρακτηρίζει.

Μόδα είναι η παροδική ομαδική συνήθεια σχετικά με την εξωτερική εμφάνιση του ανθρώπου ή ο παροδικός συλλογικός τρόπος ζωής, σκέψης, συμπεριφοράς κ.τ.λ που εμφανίζεται και επικρατεί σε μια κοινωνία ή σε ορισμένο τμήμα της. (Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, 1998)

Η διακόσμηση του ανθρώπινου σώματος με ποικίλες μεθόδους (όπως τα είδη ένδυσης και υπόδησης, το μακιγιάζ, τα αξεσουάρ, τα τατουάζ) εκφράζει τις θεμελιώδεις διαστάσεις της πολιτισμικής αναγνώρισης και της κοινωνικής συμμετοχής για το ποιοι και τί θεωρούμε τους εαυτούς μας να είναι. Οι στιλιστικές αλλαγές και οι προτιμήσεις στη διακόσμηση συχνά περιγράφονται σα μόδα, αλλά είναι δύσκολο να καθοριστεί ο όρος ειδικώς και γενικώς. Είναι καλύτερο να το σκεφτόμαστε σε σχέση με το αντίθετό του, δηλαδή το εκτός μόδας.

Η βασική δομή περιλαμβάνει πολιτισμικές μορφές που λαμβάνουν προσωρινή αποδοχή και σεβασμό για να αντικατασταθούν από άλλες πιο σύγχρονες (Blumer, 1968). Γι' αυτό το λόγο η μόδα μπορεί να διαχωριστεί από το έθιμο, τη συνήθεια που είναι ιδιόμορφες και αμετάβλητες μορφές των πεποιθήσεων και των συμπεριφορών των ανθρώπων. Σε παραδοσιακές κοινωνίες που τα έθιμα αλλάζουν με αργούς ρυθμούς, η μόδα είναι μια αρκετά ξένη έννοια. Ωστόσο η μόδα έχει εθιμική βάση, αφού παραδειγματίζει μια διπλή τάση ανάμεσα στη διαφοροποίηση και το δεσμό (Simel G., 1957). Από τη μια πλευρά, ο ακολουθών τη μόδα, θέλει και μερικές φορές επιδιώκει, να βρίσκεται έξω από το πλήθος ανθρώπων και εμφανίζεται ξεχωριστός. Από την άλλη μεριά ο άνθρωπος που ντύνεται με ένα συγκεκριμένο στυλ, φανερώνει ένα είδος συγγένειας με άλλους παρόμοιους ακολούθους της μόδας. Η ιδέα αυτή βελτιώθηκε με την έκφραση ότι «η μόδα είναι ένα έθιμο με προσωπείο την αποφυγή του εθίμου» (Sapir, 1931:40)

Στη σύγχρονη εποχή, τα ρούχα και η μόδα είναι κυρίως αισθητικοί κώδικες παρά επικοινωνιακοί. Για παράδειγμα οι κώδικες που εκφράζουν ιδέες και συναισθήματα που είναι συνήθως δύσκολο να εκφραστούν ευθέως, παρά ως απλοί δείκτες του κοινωνικού «γίνεσθαι» και της ηθικής αξίας. «Η ταυτότητα της σύγχρονης μόδας ταλαντεύεται πολύ» (Davis, 1992). Οι ταυτότητές μας δεν είναι έτοιμες, αλλά υποβάλλονται σε κάθε είδους πιέσεις και αντιφάσεις, τις οποίες εκφράζουμε με τα ρούχα που φοράμε. Ανάμεσα στις ταλαντευόμενες ταυτότητες που εκφράζονται με τα ρούχα είναι οι εξής ακόλουθες:

- Νεότητα / Ηλικία
- Ανδρισμός / Θηλυκότητα
- Δουλειά / Παιχνίδι
- Αποκάλυψη / Συγκάλυψη

- Άδεια / Περιορισμός
- Κομφορμισμός / Επανάσταση

2. ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΡΟΥΧΩΝ / ΕΣΩΡΟΥΧΩΝ

2.1 Συνήθη είδη υφασμάτων

Γαφτάς: Ολομέταξος. Ύφασμα στητό δίνει όγκο.

Duchesse ολομέταξο και Duchesse Acetate: Ύφασμα βαρύ, στητό δίνει λάμψη σατέν. Δίνει όγκο και πολυτέλεια.

Οργάντζα Σατινέ: Ολομέταξη. Ύφασμα διάφανο στητό. Έχει λάμψη σατέν.

Οργάντζα Μεσαία: Ολομέταξη. Ύφασμα με λίγη διαφάνεια και λάμψη σατέν.

Οργάντζα Βαριά: Ολομέταξη. Ύφασμα στητό, βαρύ, χωρίς διαφάνεια, με λάμψη σατέν. Δίνει όγκο και πολυτέλεια.

Σοβάζ (soie sauvage): Ολομέταξο. Λέγεται και shantung ή dupion. Ύφασμα στητό με κόμπους στην ύφανση.

Κρεπ Σατέν: Ολομέταξο και κρεπ Σατέν Acetate/ Viscose. Ύφασμα βαρύ, χυτό. Μια όψη σατέν και μια κρεπ. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από τις δύο όψεις.

Σατέν: Ολομέταξο. Ύφασμα λεπτό, χυτό, σατέν από τη μία όψη.

Σατέν διπλής όψης: Ολομέταξο. Ύφασμα λεπτό, χυτό, σατέν και από τις δυο μεριές.

Μουσελίνα: Ολομέταξη. Ύφασμα λεπτό και ελαφρύ με διαφάνεια. Δίνει αέρινο στυλ.

Μουσελίνα Σατινέ: Σατινέ Ολομέταξη. Ύφασμα λεπτό και ελαφρύ με λάμψη σατέν.

Μουσελίνα Σανζάν (Chiffon Changeant): Ολομέταξο. Ύφασμα λεπτό, ελαφρύ, διάφανο με ιδιαίτερη λάμψη. Η διαφορετικού χρώματος κλωστή στο υφάδι και στο στημόνι δίνει στο ύφασμα τη χαρακτηριστική ιριδίζουσα λάμψη.

Μουσελίνα Degrade: Ολομέταξη. Ύφασμα λεπτό, ελαφρύ, με 2 ή 3 τόνους στο ίδιο χρώμα ή δύο ή τρία διαφορετικά χρώματα.

Ζορζέτα: Ολομέταξη. Ύφασμα ελαφρύ, χυτό με λίγη διαφάνεια. Κατάλληλο για πτυχώσεις.

Κρεπ: Ολομέταξο. Ύφασμα βαρύ, χυτό χωρίς διαφάνεια.

Κρεπ ντε σιν: Ολομέταξο. Ύφασμα λεπτό, χυτό χωρίς διαφάνεια. Κατάλληλο για πουκάμισο γυναικείο και αντρικό.

Τούλι μαλακό: Μαλακό ολομέταξο. Κατάλληλο για αέρινο νυφικό και για πέπλο.

Τούλι σκληρό: Σκληρό ολομέταξο. Κατάλληλο για νυφικό και για πέπλο.

Τούλι Marriage: Συνθετικό. Κατάλληλο για νυφικό και για πέπλο.

Δαντέλες:

Απλή

Κεντημένη

Σαντιγί

Κορντονέ

Φάσα

Βαμβάκι: Το βαμβάκι είναι ένα απαλό και άνετο φυσικό υλικό. Είναι μονωτικό και αερίζεται καλά. Ένα από τα πλεονεκτήματα του βαμβακιού είναι ότι δε λιώνει όταν εκτίθεται σε φλόγες και σπινθήρες και ότι είναι δύσκολο να πιάσει φωτιά.

Πολυεστέρας βαμβάκι: Ο συνδυασμός του πολυεστέρα και του βαμβακιού έχει αποδειχτεί ιδανικός για τη κατασκευή ρούχων που διαρκούν πολύ. Η δυνατότητα του βαμβακιού να αναπνέει σε συνδυασμό με την αντοχή και την χρωματική ανθεκτικότητα του πολυεστέρα, κάνουν τα σύμμεικτα ρούχα να διατηρούν το σχήμα τους και το χρώμα τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Γι' αυτό τα ρούχα από πολυεστέρα/ βαμβάκι είναι μια εξαιρετική επιλογή για ρούχα που αντέχουν στη σκληρή δουλειά.

Νάιλον: Συνθετική ύλη που παράγεται από τα υποπροϊόντα του πετρελαίου να χρησιμεύει στην κατασκευή νημάτων και άλλων ειδών.

Ορλόν: Προακρυλονιτρίλιο, πρόκειται για συνθετική υφάνσιμη ύλη που χρησιμεύει στην κατασκευή νημάτων και άλλων ειδών. Οι ίνες αυτές χρησιμοποιούνται και για την παραγωγή καλυμμάτων αυτοκινήτων, υφασμάτων επιπλώσεων και διακόσμησης.

Condyra: Είναι η εμπορική ονομασία της εταιρείας dupont για ένα εξαιρετικά ανθεκτικό πολυαμιδικό υλικό. Είναι 3 φορές πιο απλό από το ισχυρό πολυαμίδιο, περίπου 7 φορές πιο ισχυρό από το βαμβάκι και παρόλα αυτά φίνο και εύκαμπτο. Το χρησιμοποιούμε κυρίως ως ενίσχυση σε σημεία που εκτίθενται σε σκληρή μεταχείριση.

Pro Dry: Είναι τα υλικά που φοράς πιο κοντά στο δέρμα σου. Μεταφέρουν την υγρασία και επιτρέπουν σ' αυτή να περάσει στο εξωτερικό στρώμα. Με το Pro dry δε χρειάζεται να έχεις υγρά και κρύα ρούχα πάνω στο σώμα σου.

Pro Thermal: Είναι τα υλικά που προσφέρουν αποτελεσματική μόνωση τόσο στη ζέστη όσο και στο κρύο. Ανιχνεύουν και αποβάλλουν το πλεόνασμα της θερμότητας την ίδια στιγμή που κρατούν μακριά το κρύο, διατηρώντας τη θερμοκρασία του σώματος σε σταθερό και ευχάριστο επίπεδο όλη τη μέρα.

Pro Vent: Τα υλικά υψηλής δυνατότητας αναπνοής. Αφήνουν έξω την υγρασία και τη περιττή θερμότητα, Αντέχουν στη βροχή, το χιόνι και τον αέρα. Είναι ανθεκτικά, προστατευτικά υλικά που φοριούνται πάνω από τα υπόλοιπα ρούχα.

Pro Tect: Είναι τα υλικά που προσφέρουν αποτελεσματική προστασία στη φθορά από εξωτερικές επιδράσεις. Αντέχουν πολύ στη σκληρή χρήση και τη κακομεταχείριση. Για δουλειές που χρειάζονται ιδιαίτερα ανθεκτικά υλικά.

Vent Air: Αντιανεμικό αδιάβροχο που αναπνέει. Διατηρεί το σώμα στεγνό και δροσερό ενώ παράλληλα το προστατεύει ενάντια στις δυσμενείς συνθήκες του καιρού. Υψηλής τεχνολογίας ύφασμα με λειτουργική εσωτερική επένδυση και ειδική επεξεργασία στην εξωτερική πλευρά που απωθεί το νερό.

Thinsulate: Μονώνει παγιδεύοντας μόρια αέρα μεταξύ του σώματος και του περιβάλλοντος. Περισσότερος παγιδευμένος αέρας σε δεδομένο χώρο σημαίνει καλύτερη μόνωση. Οι μικρο-ίνες είναι τόσο φίνες που μπορούν να παγιδεύουν περισσότερο αέρα σε μικρότερο χώρο. Δεν αναιρέσαμε τους νόμους της φύσης φτιάχνοντας ένα τόσο λεπτό μονωτικό υλικό. Απλά τους εκμεταλλευτήκαμε αποδοτικότερα προς όφελός σας.

Χαρακτηριστικά: Αναπνέει. Απωθεί την υγρασία. Πλένεται στο πλυντήριο ή με στεγνό καθάρισμα.

2.2 Η Υγεία και το Περιβάλλον πάνω από τη Συνθετική Μόδα «Πράσινα Υφάσματα»

Τα τελευταία χρόνια με την επιστημονική τεκμηρίωση ότι τα συνθετικά υφάσματα μπορούν να προκαλέσουν ποικίλα προβλήματα στον άνθρωπο, τα οικολογικά ρούχα έγιναν επιτακτική ανάγκη και έκαναν την εμφάνισή τους μαζί με άλλα προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον (σακούλες, καλλυντικά..). Τα οικολογικά ρούχα επιβαρύνουν στο ελάχιστο το φυσικό περιβάλλον και έχουν φτιαχτεί με σεβασμό προς τον άνθρωπο. Γι' αυτό το λόγο τα «πράσινα» υφάσματα έχουν πολλά οφέλη για το χρήστη:

- Διευκολύνουν τη δερματική αναπνοή
- Δεν προκαλούν κνησμούς και αλλεργίες

- Μας προστατεύουν από τους μύκητες και την ακτινοβολία
- Νιώθουμε όλα τα οφέλη της ίνας (π.χ απαλότητα του βαμβακιού)
- Είναι θερμορρυθμιστικά, δηλαδή μας κρατάνε ζεστούς το χειμώνα και δροσερούς το καλοκαίρι
- Απορροφούν τον ιδρώτα
- Αισθητικά είναι πιο μαλακά γιατί δεν έχουν χλωριωθεί

Η τάση αυτή έκανε την πρώτη της δειλή εμφάνιση και έρχεται να εγκατασταθεί για τα καλά στα ράφια των καταστημάτων. Ίνες από μπαμπού, καλαμπόκι, ξύλο, ακόμα και γάλα, συναγωνίζονται τις μέχρι τώρα συμβατικές και γνωστές σε όλους μας ίνες από τα παράγωγα του πετρελαίου και του βαμβακιού (όχι του βιολογικού), οι οποίες είναι εξίσου φυσικές αλλά επιβαρύνουν το περιβάλλον λόγω της υπερβολικής κατανάλωσης νερού για το πότισμα του βαμβακιού και τη χρήση παρασιτοκτόνων για την προστασία του. Για το λόγο αυτό πολλές εταιρείες υφασμάτων και ρούχων στράφηκαν προς πιο οικολογικές λύσεις, υιοθετώντας τα «πράσινα» υφάσματα και δημιουργώντας μία ευρεία γκάμα ρούχων από 100% φυσικές ίνες. Οι ειδικοί, εντούτοις, τονίζουν πως όταν μιλούν για φυσικές ίνες δεν μιλούν απαραίτητα και για βιολογικές. Αν και

ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ	
ΜΠΑΜΠΟΥ	Βρεφικές πάνες, ελαστικά παντελόνια
ΚΑΝΝΑΒΗ	Πουκάμισα, Παντελόνια
ΛΙΝΑΡΙ	Φορέματα, Πουκάμισα
ΤΣΟΥΚΝΙΔΑ	Παντελόνια
ΣΟΓΙΑ	Εσώρουχα
ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΒΑΜΒΑΚΙ	Πετσέτες, Παντελόνια, Μπλούζες
ΜΑΛΛΙ	Παντελόνια, Πουλόβερ, Σκουφάκια
ΜΕΤΑΞΙ	Εσώρουχα, Ζιπουνάκια

είναι απολύτως φυσικές, τις περισσότερες φορές χρειάζεται να υποστούν μία χημική επεξεργασία, ώστε να μπορέσουν να χρησιμοποιηθούν στην ύφανση. Οι κλωστές που δημιουργούνται μετά την επεξεργασία αυτή είναι μεν συνθετικές αλλά εξοικονομούν μία τεράστια ποσότητα ενέργειας που δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητη για τον πλανήτη μας.

2.2.1 Είδη οικολογικών ινών από μπαμπού

Το μπαμπού για να χρησιμοποιηθεί χρειάζεται να υποστεί μία σημαντική χημική επεξεργασία, χωρίς την οποία δεν θα ήταν δυνατή η δημιουργία ινών από το φυτό αυτό. Το μπαμπού είναι πολύ και φυτρώνει εξαιρετικά γρήγορα. Τα ρούχα από ίνες μπαμπού είναι πάρα πολύ μαλακά και απαλά, άνετα και ενδείκνυνται για τις ευαίσθητες επιδερμίδες.

2.2.2 Ίνες από σόγια

Παράγονται από πρωτεΐνες σόγιας και είναι αρκετά σπάνιες και ακριβές. Τα υφάσματα από σόγια είναι εξίσου απαλά και μαλακά με του μπαμπού, πολύ αέρινα, κομψά και πάρα πολύ υγιεινά, μιας και επιτρέπουν στην επιδερμίδα να αναπνέει, κρατώντας μακριά τον ανεπιθύμητο ιδρώτα και την κακοσμία. Ούτε η σόγια

χρειάζεται πολύ νερό, δεν θέλει καθόλου λίπασμα και παρασιτοκτόνα, ενώ ελάχιστο ρόλο παίζει το έδαφος όπου θα φυτρώσει, επομένως μπορεί να φυτρώσει οπουδήποτε. Στον αντίποδα, για να λάβουμε μία ικανοποιητική ποσότητα πρωτεϊνών, θα πρέπει να τροποποιηθεί η σόγια γενετικά, κάτι που δεν είναι και τόσο οικολογικό και θα οδηγούσε σε γενετικά τροποποιημένα ... ρούχα.

2.2.3 Ίνες καλαμποκιού

Φέρουν την ονομασία Ingeo και χρειάζονται και αυτές μια χημική επεξεργασία, εντούτοις η επεξεργασία τους αυτή δεν ελευθερώνει παρά ελάχιστο ποσοστό αερίου στην ατμόσφαιρα, μη επιβαρύνοντας ουσιαστικά το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Εξαιρετικά ανθεκτικές, οι ίνες από καλαμπόκι δημιουργούν υφάσματα άνετα και απαλά. Δυστυχώς, όπως και η σόγια, χρειάζεται γενετική τροποποίηση, εκτός και αν είναι από βιολογικό καλαμπόκι.

Τα **πράσινα ρούχα** είναι εδώ και δηλώνουν δυναμικά την παρουσία τους στην αγορά της ένδυσης σε μια στιγμή που φουντώνει η διαμάχη των επιστημόνων για τα προβλήματα που δημιουργούν τα συνθετικά ρούχα τόσο στην υγεία του ανθρώπου όσο και στο περιβάλλον. Την ώρα που ο πλανήτης μαστίζεται από περιβαλλοντικά προβλήματα, ρούχα φτιαγμένα από λινάρι, ήμερη κάνναβη, βιολογικό βαμβάκι, μπαμπού, μετάξι, σόγια και μαλλί έρχονται να βοηθήσουν στη μείωση της μόλυνσης του πλανήτη. Ήδη στην Ελλάδα αρχίζουν δειλά- δειλά να εμφανίζονται παντελόνια, μπλούζες, εσώρουχα από πρώτες ύλες που προέρχονται από βιολογική γεωργία χωρίς να έχουν υποστεί καμία χημική επεξεργασία. Το οικολογικό ρούχο έρχεται να βοηθήσει το περιβάλλον αφού έχει πάρα πολύ μικρό «περιβαλλοντολογικό αποτύπωμα». Σε όλα τα επίπεδα της επεξεργασίας του, από την καλλιέργεια μέχρι τα φυτοφάρμακα, έχει επηρεάσει όσο το δυνατόν λιγότερο το περιβάλλον. Τα οικολογικά υφάσματα κατασκευάζονται από πρώτες ύλες χωρίς χημικά και χωρίς τη χρήση φυτοφαρμάκων. Επίσης οι οικολογικές βρεφικές πάνες από βιολογικό βαμβάκι είναι βιοδιασπώμενες και πολλές φορές μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν, σε αντίθεση με τις τωρινές πάνες οι οποίες κάνουν περίπου 300 χρόνια για να λιώσουν. Τα οικολογικά ρούχα μπορούν να συντελέσουν στη μείωση της κατανάλωσης του νερού, αφού δεν υπόκεινται σε χλωρίωση και άρα δεν ξοδεύονται εκατοντάδες κυβικά νερού για να ξεπλυθούν. Στην πλειονότητά τους τα «συμβατικά» ρούχα κατασκευάζονται από πλαστικές πρώτες ύλες, δηλαδή πολυεστέρα. Για την παραγωγή του πολυεστέρα σπαταλώνται φυσικοί πόροι και καταναλώνονται μεγάλες ποσότητες ενέργειας με αποτέλεσμα τη μόλυνση του πλανήτη.

3. ΤΑ ΕΣΩΡΟΥΧΑ

Εσώρουχο ονομάζεται το ένδυμα που φοριέται κάτω από τα ρούχα και έρχεται σε άμεση επαφή με το δέρμα. Υπάρχουν πολλές δευτερεύουσες ονομασίες ανάλογα τη χρήση και το σχήμα. Στα εσώρουχα ανήκει η ΦΑΝΕΛΑ, το ΣΛΙΠ, η ΣΚΕΛΕΑ, το ΜΠΟΞΕΡ, ο ΣΤΗΘΟΔΕΣΜΟΣ και η ΚΙΛΟΤΑ.

Τα υλικά από τα οποία φτιάχνεται ένα εσώρουχο θα πρέπει να εξασφαλίζουν απορροφητικότητα και ταυτόχρονα εξαερισμό. Η παραμένουσα υγρασία σε συνδυασμό με την θερμότητα του σώματος βοηθά στην ανάπτυξη μικροβίων και κατ' επέκταση μπορεί να προκαλέσει σοβαρές μολύνσεις.

3.1 Η Ιστορία των Εσωρούχων

Η ιστορία των εσωρούχων χάνεται στα βάθη της ιστορίας. Η πρώτη αναφορά για εσώρουχα έρχεται από την Αίγυπτο 7000 π.Χ. Ήταν ένα κομμάτι ύφασμα που το τύλιγαν γύρω από τη μέση τους και κάτω από τα πόδια. Το καλοκαίρι ήταν από ύφασμα και το χειμώνα από δέρμα. Οι αρχαίοι Έλληνες δε φόραγα εσώρουχα. Φόραγαν το χιτώνα, ένα κομμάτι ύφασμα που κάλυπτε το σώμα από το λαιμό ως τα πόδια και είχε ένα άνοιγμα στην αριστερή πλευρά. Ένα άλλο κομμάτι ύφασμα σαν ζώνη έδενε στη μέση. Οι σκλάβοι ήταν συνήθως γυμνοί.

Τον μεσαίωνα στην Ευρώπη οι άντρες άρχισαν να φοράνε παντελόνια στενά σαν τα σημερινά κολάν. Τότε άρχισαν να φοράνε ένα δεύτερο παντελόνι κάτω από το κανονικό για να κρατάει και να κρύβει κάπως τα γεννητικά τους όργανα. Το εσώρουχο αυτό ήταν σα σκελέα και στενό σα δεύτερο δέρμα. Ήταν η εποχή του σκοταδισμού και ακόμα και άνδρες δεν ήθελαν κανένα κομμάτι του κορμιού τους σε θέα, ούτε στις ιδιωτικές τους στιγμές. Τα εσώρουχα έπαιζαν την εποχή εκείνη σημαντικό ρόλο στην εξωτερική εμφάνιση και οι σχεδιαστές της εποχής είχαν σχεδιάσει εσώρουχα σε διάφορα σχέδια (βαμβακερά, λινά) και χρώματα.

Κατά την αναγέννηση και μετά τα εσώρουχα άλλαξαν και έγιναν δυο κομμάτια. Πιο κοντά και πιο άνετα από υφάσματα όπως λινό, βαμβάκι ακόμα και μάλλινα.

Το 1930 τα μακριά εσώρουχα είναι πια εκτός μόδας και τα πρώτα σλίπ και μπόξερ κάνουν την εμφάνισή τους. Την ίδια εποχή οι εταιρείες αρχίζουν να πωλούν εσώρουχα χωρίς κουμπιά και με ελαστική μέση. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου εμφανίζονται στους στρατώνες τα πρώτα χρωματιστά εσώρουχα (χακί και γκρι). Είναι η πρώτη φορά που τα εσώρουχα δεν είναι αποκλειστικά άσπρα.

Όσο περνούν τα χρόνια τα εσώρουχα γίνονται φετίχ, αντικείμενο του πόθου, γίνονται ερωτικά. Νέα σχέδια, χρώματα, υφάσματα μπαίνουν πάνω στο τραπέζι και οι σχεδιαστές μόδας ασχολούνται σοβαρά μαζί τους.

Το 1980 και μετά μπαίνουν στο χώρο της μόδας νέοι σχεδιαστές και τεχντροπίες. Οι μόδιστροι για να προωθήσουν τα σχέδιά τους χρησιμοποιούν Top Model για τις εκστρατείες τους και το σεξ για να προωθήσουν την νέα αντίληψη που επικρατεί στον χώρο της μόδας. Τα εσώρουχα έχουν γίνει μόδα.

Στις αρχές του 1990 εμφανίζονται τα boxer brief. Είναι μακριά σα τα μπόξερ αλλά κρατούν τον στενό χαρακτήρα των σλιπ. Η νέα μόδα σαρώνει. Τα τελευταία χρόνια ήρθε από τη Βραζιλία η μόδα των στρίνγκ. Είναι σα σλίπ από μπροστά αλλά το πίσω μέρος μένει σχεδόν ακάλυπτο. Το Jockstrap ξεκίνησε σαν αθλητικό εσώρουχο αλλά μάλλον αποτελεί φετίχ. G-strings, thongs κ.τ.λ είναι μερικά από τα ονόματα που θα ακούσετε σε μια αγορά εσωρούχων. Άλλα ήρθαν για να μας αλλάξουν τη ζωή και άλλα όχι. Το σίγουρο είναι ότι το εσώρουχο μας κάνει να αισθανόμαστε άνετα, χαλαρά, ερωτικά, ζεστά, δροσερά και πολλά άλλα. Με τα

εσώρουχα καμαρώνουμε, προκαλούμε, ντρεπόμαστε, γελάμε , κλαίμε, και κάνουμε έρωτα (σχεδόν).

3.2 Νεότερα Στοιχεία στην Ιστορία των Εσωρούχων

Την έκπληξη των ιστορικών προκάλεσε η ανακάλυψη των μεσαιωνικών εσωρούχων σε αυστριακό κάστρο, είδηση που έδωσε στη δημοσιότητα το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου του Ινσμπρουκ.

Η ανακάλυψη είχε γίνει από το 2008, αλλά ανακοινώθηκε τώρα επειδή μεσολάβησε η χρονολόγηση των ευρημάτων με άνθρακα ώστε να βεβαιωθούν ότι είναι γνήσια.

Μεταξύ των μεσαιωνικών εσωρούχων είναι και τέσσερα σουτιέν. Τα 600 ετών ευρήματα ανακαλύφθηκαν ανάμεσα σε περισσότερα από 2.700 κομμάτια υφασμάτων – σεντόνια και κλινοσκεπάσματα, λινά ή βαμβακερά – ανακατεμένα με χόμα, ξύλο, άχυρο και δερμάτινα ρετάλια.

Το μεσαιωνικό σουτιέν περιγράφεται από τους ιστορικούς ως επαναστατικό, διότι δείχνει ότι ο στηθόδεσμος είχε ήδη φορεθεί για εκατοντάδες χρόνια προτού αντικατασταθεί από τους δύσκαμπτους κορσέδες, παρότι έως σήμερα θεωρούσαμε ότι αποτελεί εφεύρεση των τελευταίων 100 ετών.

*«Δεν πιστεύαμε στα μάτια μας», δήλωσε η αρχαιολόγος **Βεατρίκη Νουτζ**. «Αυτά τα τέσσερα λινά μοιάζουν με μοντέρνα σουτιέν, με δύο μεγάλες τιράντες και έναν πιθανό ιμάντα πίσω, που δεν διατηρείται, αλλά υποδεικνύεται από τα μισοσχισμένα άκρα των θηκών, επί των οποίων είχε προσαρτηθεί».*

Το εσώρουχο δεν ήταν μόνο λειτουργικό, ανέφερε η ίδια, καθώς οι στηθόδεσμοι ήταν περίπλοκα διακοσμημένοι με δαντέλα και άλλα διακοσμητικά στοιχεία, γεγονός που υποδηλώνει ότι είχαν ως στόχο και την πρόκληση του μνηστήρα.

«Ένα δείγμα, ιδίως, είναι ολόιδιο με σύγχρονο στηθόδεσμο», είπε εξάλλου η **Χίλρι Ντέιβιντσον**, επιμελήτρια μόδας στο Μουσείο του Λονδίνου.

Η ίδια περιέγραψε τα ευρήματα ως τον « χαμένο κρίκο» στην ιστορία των γυναικείων εσωρούχων υπενθυμίζοντας, ότι ενώ οι πίνακες της εποχής δείχνουν τα εξωτερικά ενδύματα, δεν αποκαλύπτουν τι φορούσαν οι γυναίκες από κάτω.

Από τα τέλη του 1800 άρχισαν οι γυναίκες να πειραματίζονται με εσώρουχα, όπως το σουτιέν, ενώ ο πρώτος σύγχρονος στηθόδεσμος κατοχυρώθηκε με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στις αρχές του 19ου αιώνα.

Θεωρείται μάλιστα ότι εφευρέθηκε στη Νέα Υόρκη από μία κοσμική κυρία τη **Μέρι Τζέικομπ**, η οποία ήταν δυσαρεστημένη από την εικόνα του φορέματός της επάνω από τον άκαμπο κορσέ.

Στο κάστρο του Λέμπεργκ στο Τιρόλο βρέθηκε επίσης ένα λινό εσώρουχο, που μοιάζει πολύ με σύγχρονα γυναικεία. Αλλά όπως δήλωσε η Νουτζ πρόκειται για ανδρικό εσώρουχο.

«Οι γυναίκες δεν φορούσαν τίποτε κάτω από τις φούστες τους, τότε. Το σλιπ θεωρούνταν σύμβολο της ανδρικής κυριαρχίας και εξουσίας», είπε. Μεσαιωνικά σχέδια μάλιστα δείχνουν συχνά έναν άνδρα και μια γυναίκα να μάχονται για ένα ζευγάρι εσώρουχα, μια συμβολική μάχη για το «ποιος φοράει τα παντελόνια» στην οικογένεια.

3.3 Οι Λειτουργίες των εσωρούχων

Το θέμα των εσωρούχων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, ίσως εν μέρει επειδή τα εσώρουχα έχουν αρκετές διαφορετικές λειτουργίες, αλλά κυρίως γιατί είναι συνήθως κρυμμένα από το κοινό μάτι και κατ' αυτό τον τρόπο το μυστήριο που προκαλούν διεγείρει το ενδιαφέρον μας.

Η πρώτη τους λειτουργία είναι η προστασία. Το εσώρουχο προστατεύει το σώμα από το κρύο και παρέχει κάποιους βαθμούς σεμνότητας γι' αυτόν που το φοράει. Κάποιους αιώνες πριν, επίσης προστάτευε τα εξωτερικά ενδύματα. Η σωματική καθαριότητα δε θεωρούνταν σημαντική μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα, έτσι τα εσώρουχα κρατούσαν μακριά από τη βρωμιά του σώματος τα μεγαλοπρεπή και ακριβά υφάσματα των ρούχων.

Καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας άνδρες και γυναίκες πάσχιζαν για να αλλάξουν το σχήμα του σώματός τους, έτσι ώστε να επιτύχουν μια μοντέρνα σιλουέτα. Αυτό γινόταν είτε με το να χάνουν κιλά από το σώμα, είτε με το να προσθέτουν σ' αυτό. Η περικοπή κιλών μπορούσε να είναι βασανιστική και ήταν κατορθωτή με το να επιδέχονται με στενά δεσίματα ή κοκάλινους κορσέδες. Οι άνθρωποι συχνά το έφταναν στο έπακρο έτσι ώστε να είναι καταστρεπτικό για την υγεία τους. Για παράδειγμα το 1814 του πρίγκιπα Ρεγκεντ του είχε πει ανήσυχος ο γιατρός του, ότι έπρεπε να σταματήσει να πιέζει το παχύ σώμα του με σφιχτούς κορσέδες γιατί κινδύνευε η ζωή του.

Προσθετικά στο σώμα φοριόταν, συμπεριλαμβανομένων έξυπνων παραγεμισμάτων (βάτα) και μυστηριωδών οργάνων σε στρατηγικά σημεία. Αυτά συχνά γλιστρούσαν από τη θέση τους προκαλώντας σημαντική αμηχανία στο άτομο που τα φορούσε!

Το εσώρουχο επίσης στήριζε το σχήμα του ρούχου και καθώς το περίγραμμα του ρούχου άλλαζε με τη μόδα έτσι και το εσώρουχο άλλαζε μαζί με αυτό. Στη πραγματικότητα μερικά από τα πιο απίθανα και υπερβολικά σχήματα των ρούχων του παρελθόντος μπορούμε να τα καταλάβουμε αν κοιτάξουμε τα ασυνήθιστα εσώρουχα κάτω από αυτά.

Για αιώνες οι κοινωνικές τάξεις μπορούσαν να διαφοροποιηθούν από τα εσώρουχα που φορούσαν. Όσο πιο περίπλοκο και περιορισμένο ήταν το εσώρουχο, τόσο πιο πιθανό ήταν αυτός που το φορούσε να ανήκε στη πλούσια παρά στην εργαζόμενη τάξη. Τα υλικά ήταν επίσης σημαντικά, λεπτά λινά ήταν προτιμότερα από χοντρά βαμβακερά και μάλλινα υφάσματα και μόνο οι πλούσιοι ήταν ικανοί να έχουν μεταξωτά.

Τέλος τα εσώρουχα ήταν για να ελκύουν το αντίθετο φύλλο. Η αποκάλυψη τμήματος του εσωρούχου μπορούσε να φανεί σα προκλητική πράξη και συμβόλιζε τη πράξη του γδυσίματος. Στις μέρες μας, με τις κοντές φούστες και τα κοντά σορτσάκια είναι δύσκολο για εμάς να φανταστούμε πόσο εύκολο ήταν μια γυναίκα του 18^{ου} αιώνα να κάνει τον εραστή της να κοκκινίσει αποκαλύπτοντας μόνο το μεσοφόρι της.

Ακόμα ένα ενδιαφέρον φαινόμενο είναι ο τρόπος με τον οποίο τα εξωτερικά ενδύματα έγιναν εσώρουχα και αντίστροφα. Για παράδειγμα το πρόωρο Σαξονικό παντελόνι μέχρι το γόνατο ή ακόμα και κάτω από το γόνατο, μίκρυνε και τελικά έγινε σώβρακο. Το σφιχτά δεμένο μπούστο του φορέματος του μεσαίωνα έγινε κορσές τα επόμενα χρόνια. Αντιστρόφως το αντρικό πουκάμισο κάποια στιγμή θεωρούνταν εσώρουχο ενώ τώρα έχει γίνει κανονικό ρούχο και το ίδιο έχει γίνει με τη γυναικεία κάλτσα που στο παρελθόν σπάνια αποκαλυπτόταν.

Οι λειτουργίες των εσωρούχων γίνονται πιο αναλυτικές παρακάτω:

3.3.1 Προστασία από το κρύο

Μέχρι σήμερα οι γυναίκες συνήθως φορούσαν περισσότερα εσώρουχα από τους άντρες, ίσως επειδή η ζωή τους ήταν λιγότερο ενεργή από των αντρών και τα εξωτερικά ρούχα τους ήταν πιο αραχνούφανα. Για ζεστασιά εξαρτιόντουσαν σε πρόσθετα εξωτερικά ενδύματα. Επίσης το γυναικείο πόδι κάτω από τη φούστα και το μεσοπόρι ήταν γυμνό τουλάχιστον μέχρι το 19^ο αιώνα.

Για το επάνω μέρος του σώματος, εάν ο άντρας δεν είχε αντίρρηση για την εμφάνιση του μεγάλου όγκου του, η γυναίκα ήταν πάντα διστακτική να το κάνει. Γι' αυτό τους τελευταίους 6 αιώνες το κυρίως μέρος των εσωρούχων κάλυπτε το κάτω μέρος του σώματός της. Παρά το γεγονός ότι τα μάλλινα υφάσματα είναι πιο ζεστά από τα βαμβακερά και τα λινά, η γυναίκα προτιμούσε να φοράει τα μάλλινα στο κάτω μέρος του σώματός της και όχι στο πάνω.

Αντίθετα ο άντρας για να μπορέσει να διατηρήσει την ελευθερία των ποδιών του, έτεινε να αντιστρέφει την αντίστοιχη διάταξη των εσωρούχων του.

Η ποσότητα των εσωρούχων που θεωρούνταν απαραίτητη για το σκοπό της ζέστης, ποίκιλε λιγότερο στον άντρα παρά τη γυναίκα, αναλογιζόμενοι ότι μετά το τέλος του 1^{ου} παγκοσμίου πολέμου έγινε σημαντική μείωση των εσωρούχων και στα δυο φύλα.

3.3.2 Στήριξη του σχήματος της ενδυμασίας

Η γυναικεία ενδυμασία έχει λάβει μεγαλύτερη ποικιλία σχημάτων από την αντρική. Έχει παρουσιαστεί με όλες τις δυνατές γραμμές που μπορεί να λάβει εκτός από αυτή της γυναίκας. Από έχει επηρεαστεί κατά κύριο λόγο από τα εσώρουχα, που γι' αυτό το λόγο είναι πιο σπουδαία από αυτά του άντρα. Αυτά τα καταπληκτικά σχήματα κινούν την περιέργεια στο τι υπάρχει από κάτω, και κατά συνέπεια έδωσαν έναν αέρα μυστηρίου στην κατασκευή.

3.3.3 Για καθαριότητα

Τα εσώρουχα προστατεύουν το δέρμα από την εξωτερική ενδυμασία αλλά και το αντίθετο. Η σωματική καθαριότητα σπανίως θεωρούνταν σημαντική μέχρι πριν 2 αιώνες. Τα μεγαλειώδη υλικά που φορέθηκαν κατά την Ελισαβετιανή περίοδο, για παράδειγμα, έπρεπε να προστατεύονταν από το βρώμικο δέρμα. Η σωματική καθαριότητα σαν καινοτομία ξεκίνησε από τους Macaronis τέλος του 18^{ου} αιώνα, έγινε την Βικτοριανή περίοδο σχεδόν σαν σύμβολο ταξικής διάκρισης όπου οδήγησε σε συχνή αλλαγή εσωρούχων.

Μέχρι τον 1^ο παγκόσμιο πόλεμο, η σκέψη ότι κάποιο μέρος του σώματος θα έρχεται σε επαφή με το εξωτερικό ένδυμα έγινε απεχθές στις ανώτερες τάξεις. Μπορεί επίσης να σημειωθεί ότι αυτή η λεπτολογία έχει εκλείψει τα τελευταία 40

περίπου χρόνια. Αλλά παρά το γεγονός ότι ο μοντέρνος άντρας και γυναίκα καθαρίζονται καθημερινά, δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι τόσο καθαροί στις συνήθειές τους όσο ήταν οι Εδουαρδιανοί. Σήμερα η γυναίκα είναι με σχεδόν καθόλου εσώρουχα από μέσα, πράγμα το οποίο οι προγονοί μας θα το θεωρούσαν αηδιαστικό!

3.3.4 Ερωτική γρήση των εσφούχων

Το να αποκαλυφθεί μέρος των εσφούχων της γυναίκας, θεωρείτο μια καθαρά ερωτική κίνηση. Συμβολίζει τη πράξη του γδυσίματος. Συχνά λοιπόν είτε το πάνω μέρος του πουκαμίσου εκτίθεται ή το στρίφωμα από το μεσοφόρι. Μερικές φορές το σώμα του βραδινού φορέματος έχει σχεδιαστεί να δείχνει με κορσέ, έτσι ώστε να υπονοεί ότι αυτή που το φοράει είναι ημιτελώς ντυμένη – ένα εύρημα που φαίνεται πολύ στην ακμή του Βικτοριανού πουριτανισμού γύρω στο 1880.

Εάν οι κάλτσες αποκρύπτονταν συχνά τότε οι περιστασιακές ματιές του αστραγάλου σκόπευαν το ίδιο πράγμα.

Εσώρουχα που σχεδιάζονταν με ερωτικά σύμβολα (καρδιές, τόξα κτλ) ή παράξενα χρώματα, ανήκουν στην ίδια κατηγορία. Όπως επίσης και τα ημιδιαφανή νυχτικά που εάν παρατηρηθεί οι μοντέρνες και νεαρές γυναίκες που συνήθως φοράνε πυτζάμες, επιμένουν να φοράνε τη πρώτη νύχτα του γάμου τους.

Το γεγονός ότι οι καθωσπρέπει κυρίες ξεκίνησαν να φοράνε ελκυστικά νυχτικά στην δεκαετία του '80 του περασμένου αιώνα, κατά την εξάσκηση ελέγχου γεννήσεων έχει μια φανερό επιπλοκή. Την περίοδο της απεριόριστης γεννητικότητας τα θηλυκά νυχτικά είχαν θεωρηθεί ως αντιαισθητικά, ίσως σαν μια προϋπολογισμένη διακριτικότητα.

Την μεγαλύτερη ιστορία ερωτισμού έχει ο κορσές. Ο κύριος σκοπός του ήταν βέβαια να μειώσει τη μέση και να δώσει έμφαση στις καμπύλες του στήθους, προσθέτοντας πλέον σεξουαλική έλξη. Ο ερωτισμός που συνδεόταν με συγκεκριμένα εσώρουχα ποίκιλε πάρα πολύ σε διαφορετικές εποχές. Για αιώνες οι λέξεις όπως «μεσοφόρι» εξυπηρετούσε τους ποιητές σαν σύμβολο θηλυκής γοητείας, το οποίο έγινε ένα πιο εκλεπτυσμένο συνώνυμο για το σεξ. Ενώ παραδόξως εάν μιλούσες σε μια γυναίκα αναφερόμενος σε αυτήν σαν «φούστα» τότε ήταν χυδαϊσμός.

Πρέπει να αναφέρουμε ότι η γοητεία οποιουδήποτε εσφούχου είναι κατά κύριο λόγο στο τρόπο που κρύβει. Η υπερφιλελεύθερη επίδειξη, όπως στο περίφημο Can-Can, σόκαρε τους πουριτανούς καταστρέφοντας μια πολυαγαπημένη φαντασίωση. Ο όρος «σοκινγκ» ήταν σε συνεχή χρήση, και υπονοούσε μια περίεργη ευαισθησία στα ερωτικά σύμβολα και ήταν χαρακτηριστικό μιας γενιάς ικανής να αναγνωρίσει κάποια γοητεία στα ντρίλλινα υφάσματα.

3.3.5 .Σαν μέθοδος ταξικής διάκρισης

Μια μεγάλη κοινωνία τείνει να διαιρεθεί σε ομάδες βασιζόμενες στο μέτρο της οικονομικής τους κατάστασης. Ο πιο βάρβαρος τύπος διάκρισης είναι αυτή του πλούτου, η οποία μπορεί να οριστεί από την καλλιέργεια του γούστου. Ο πολιτισμός βέβαια ποτέ δεν ήταν απόλυτα εξαρτημένος από τον πλούτο, αλλά περισσότερο από την έκφραση μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς της σκέψης, η οποία έχει τις δικές της αξίες και παρά τις υπερβολές του πλούτου ή των ερωτικών αποκαλύψεων, κρατά κάποια στάνταρτ της ομορφιάς. Αυτές οι λεπτομέρειες μπορεί να είναι δυσνόητες σε εκείνους που μπερδεύουν τον πολιτισμό με το πλούτο και καταστρέφουν το ένα προσπαθώντας να εξαλείψουν το άλλο. Εάν ο περιορισμός λόγω ταξικής διάκρισης

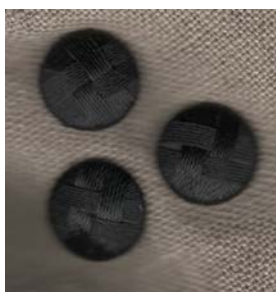
έπρεπε να αφαιρεθεί από τα ρούχα τότε δεν θα ήταν μακριά η επίδειξη του σεξαπίλ στην άγρια μορφή του.

Οι γυναίκες επεδείκνυαν την ταξική τους διάκριση κυρίως με το μέγεθος του πουκαμίσου τους, το οποίο υποστηριζόταν είτε από πληθώρα μισοφοριών, είτε από μηχανικά βοηθήματα όπως το κρινολίνο. Αντίθετα τους άντρες που δεν χρησιμοποίησαν τα εσώρουχα για να υποδείξουν την κοινωνική τους θέση.

Το λινό έγινε το υλικό ταξικής διάκρισης. Η λέξη αυτή καθ' αυτή έγινε συνώνυμη με τα εσώρουχα της καλής κοινωνίας στη Βικτοριανή εποχή. Το βαμβάκι, το οποίο ήταν κοινωνικά κατώτερο του λινού, ήρθε σε γενική χρήση μετά το 1660.

Τα μάλλινα μεσοφόρια ήταν τόσο παλιά όσο και ο Μεσαίωνας. Υπάρχουν πληροφορίες και για δερμάτινα γιλέκα κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα. Το μετάξι σπάνια χρησιμοποιούταν, και κυρίως από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, μέχρι το τέλος της Βικτοριανής εποχής, ενώ το τεχνητό μετάξι ανήκει στη σημερινή εποχή. Αυτά τα δύο είναι τα αγαπημένα υλικά των γυναικών.

3.4 Μέθοδοι Κουμπώματος

Μέχρι τα μέσα του 17^{ου} αιώνα, τα δεσίματα των εσωρούχων γινότουσαν με την βοήθεια κορδονιών και κορδελών, όπου και αντικαταστάθηκαν από τα κουμπιά. Ο πρώτος τύπος ήταν το “high – top” που είχε σχήμα βελανιδιού και ήταν φτιαγμένο από βαμβακερές ή μεταξωτές κλωστές ακτινωτά τοποθετημένες από το κέντρο. Αυτός ο τύπος επέζησε μέχρι τον 19^ο αιώνα.

Το “high – top” ακολούθησε, στο ξεκίνημα του 19^{ου} αιώνα, από το “Dorset thread” κουμπί. Κατ' αντίθεση η καινούργια μόδα ήταν επίπεδη, σαν συνέπεια της αλλαγής του στυλ των μεταλλικών κουμπιών, την ίδια περίοδο, από ημισφαιρικά ή κωνικά. Το “Dorset thread” κουμπί φτιαχνόταν πάνω σε ένα μπρούτζινο δακτυλίδι με βαμβακερές κλωστές να ανοίγονται ακτινωτά από το κέντρο. Αυτό το κουμπί έμεινε μέχρι το 1830.

Η επίπεδη μόδα ήταν με μικρά φιλντισένια κουμπιά, από όπου πρωταρχικό δείγμα έχουμε από το πουκάμισο του Γεωργίου του 4^{ου} που χρονολογείται από το 1827 και βρίσκεται στο μουσείο του York. Το επίπεδο ντριλλινο κουμπί εμφανίστηκε το 1840.

Αυτές οι διαφορές βοηθάνε πολύ στη χρονολογική σήμανση των δειγμάτων των εσωρούχων που υπάρχουν. Βέβαια υπάρχει και το γεγονός της αντικατάστασης των κουμπιών με προγενέστερα ή μεταγενέστερα είδη από ότι το ρούχο το ίδιο. Υπάρχει επίσης και η πιθανότητα να έχουν τοποθετηθεί και διαφορετικού είδους δεσίματα σε ρούχα που έχουν κληρονομηθεί από παλιότερες γενιές. Ένας τρόπος για να σιγουρευτεί κανείς για τη γνησιότητα του δεσίματος είναι να ελέγξει εάν η κλωστή που έχει χρησιμοποιηθεί για το κουμπί έχει χρησιμοποιηθεί και για το υπόλοιπο ρούχο.

3.5 Μια πρώτη προσέγγιση στην Ιστορία των Γυναικείων εσώρουχων

Η γαλλική λέξη “lingerie” που έχει τις ρίζες της κάπου στο 1835, αλλά διαδόθηκε κυρίως μετά το 1852, σημαίνει “από λινό” (lin και linge), το ύφασμα δηλαδή από το οποίο κατασκευάζονταν πριν την μαζική εισαγωγή και χρήση βαμβακερών υφασμάτων από την Αίγυπτο και την Ινδία, τα εσώρουχα. Στην αγγλική γλώσσα ήρθε σαν δάνειο και προφέρεται με λανθασμένη “γαλλική” προφορά. Δηλώνει ειδικά και κατ’ ευφημισμόν τα πολυτελή γυναικεία, προκλητικά, naughty εσώρουχα και με αυτόν τον τρόπο χρησιμοποιείται πια διεθνώς.

Στο πέρασμα των αιώνων η μορφή, η υφή αλλά και η ποσότητα του ρουχισμού που επιβάλλεται να φορά μια κυρία κάτω από τα ρούχα της, έχει σαφώς αλλάξει ανάλογα με την κοινωνική θέση της, τα ήθη και την μόδα της κάθε εποχής. Το γυναικείο εσώρουχο όμως, σε όλες τις μορφές του, αν και παραμένει κάτι καθαρά προσωπικό -πέραν του χρηστικού του ρόλου-, ασκεί ανέκαθεν μια ιδιαίτερη γοητεία στον ανδρικό πληθυσμό, όπως και οτιδήποτε ανήκει στην σφαίρα του απαγορευμένου, της φαντασίωσης και της ηδονής.

Με τον ίδιο τρόπο λοιπόν που η μόδα επηρεάζεται από την επικαιρότητα, προσαρμόζεται αναλόγως για το είδος των εσω-ρούχων που χρησιμοποιούνται κάθε φορά. Ο λόγος για αυτό είναι η ίδια η φύση τους: πρόκειται για κάτι που αφενός έχει μια απλή, tres banale, χρήση, και αφετέρου είναι προορισμένο να αγκαλιάζει, να αναδεικνύει, να υποστηρίζει και να διορθώνει το γυναικείο σώμα ανάλογα με τις επιταγές της μόδας.

Το είδος του εσώρουχου που θα επιλέξει μια γυναίκα, εξαρτάται εκτός από την εποχή και την μόδα, από το γούστο, τον σωματότυπο της, την ηλικία, τη προσωπικότητα της και φυσικά από... τα σχέδια της για το βράδυ.

Με τον ίδιο τρόπο που έχει αλλάξει η ενδυμασία ανάλογα με την εποχή και τον πολιτισμό του κάθε λαού από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας, έτσι και τα εσώρουχα έχουν περάσει από πολλά στάδια .

Σε γενικές γραμμές, στην Ευρώπη και αργότερα την Αμερική για αιώνες μια κυρία επιβαλλόταν να φοράει κάτω από τη φαρδιά και μακριά ως το έδαφος φούστα της (που έκρυβε τα πόδια της και έτσι απέτρεπε κάθε σεξουαλικής μορφής συνειρμό με το γυμνό της σώμα) μια σειρά από πουκαμίσες και “παντελονοειδή” μακριά εσώρουχα κάτω από έναν κορσέ, που έσφιγγε την μέση, τόνιζε τους γλουτούς και το στήθος και κυρίως λειτουργούσε σαν ηθική πανοπλία, αφού πάνω από αυτόν αδύνατον να νιώσει κανείς το γυναικείο σώμα που έκλεινε μέσα. Ο κορσές επιπλέον ήταν κάτι που ξεκινούσε να φορά ένα κορίτσι ήδη από τα 10 του χρόνια, πολύ πριν του επιτραπεί να φορέσει μακριές φούστες, ώστε να διατηρηθεί η όσο το δυνατόν μικρότερη περιφέρεια της μέσης της.

1900

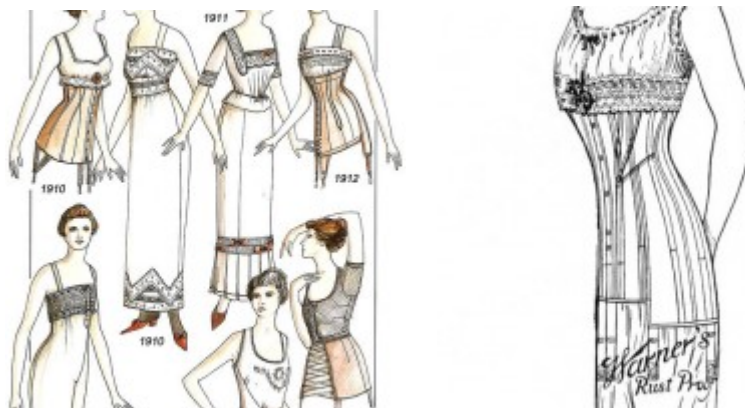

Το σχήμα της φούστας, η διάμετρος της, ο τύπος της εσωτερικής υποστήριξης, το βάθος του ντεκολτέ και τα άλλα επιμέρους χαρακτηριστικά μεταβάλλονταν ανάλογα με την μόδα. Στα τέλη του **19ου αιώνα** η σιλουέτα που πρόσταζε η μόδα χαρακτηριζόταν από τονισμένο και προτεταγμένο στήθος, λεπτή μέση και τονισμένα οπίσθια, η λεγόμενη σιλουέτα σε σχήμα “S”.

1900

Στις αρχές του 20ου αιώνα, γιατροί και άλλοι επιστήμονες άρχισαν όλο και περισσότερο να εκφράζουν τις αντιρρήσεις τους σχετικά με τον κορσέ και τις επιπτώσεις του στην υγεία και το σώμα της γυναίκας. Οι απόψεις τους βρήκαν άμεση απήχηση ανάμεσα στις Αγγλίδες “Σουφραζέτες” που ζητούσαν ίσα δικαιώματα για τις γυναίκες και ο πόλεμος κατά του κορσέ, του μέχρι τότε συμβόλου του περιορισμού του γυναικείου σώματος και κατ’ επέκταση διασφάλισης της γυναικείας ηθικής, ήταν πια πραγματικότητα. Σαν αποτέλεσμα ήδη από το **1907** η σιλουέτα σε σχήμα “S” άρχισε να υποχωρεί και να δίνει την θέση της σε μια πιο απλοποιημένη μορφή που παρέπεμπε στο **Empire** στυλ που κυριάρχησε μετά την Γαλλική επανάσταση.

Χαρακτηριστικά της ήταν η ψηλή μέση, σχεδόν κάτω από το στήθος και η απουσία τονισμού στην μέση και τους γοφούς. Αν και αυτή η φόρμα κατέργησε την ανάγκη για ασφυκτικούς στην μέση κορσέδες, είχε για προϋπόθεση την ύπαρξη επίπεδης κοιλιάς και στενών γοφών. Έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη ενός νέου τύπου κορσέ, που αυτή την φορά περιόριζε μόνο την κοιλιά και τους γλουτούς, ενώ το

στήθος υποστηριζόταν και έπαιρνε σχήμα ανεξάρτητα, από μια νέα εφεύρεση: το σουτιέν.

Ο **Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος** (1914-1918) οδήγησε στην αναπόφευκτη περαιτέρω απλοποίηση της ενδυμασίας, καταργώντας τον περιττό όγκο και την σπατάλη υλικών. Η πρακτικότητα και η ελευθερία της κίνησης, αποκτούσαν όλο και μεγαλύτερη σημασία, κάτι που υπογραμμίζόταν και μέσα από τις χορευτικές παραστάσεις των επαναστατικών για την εποχή “**Ballets Russes**” του **Diaghilev** και της μητέρας του σύγχρονου χορού, **Isadora Duncan**.

Η δεκαετία του **1920** γνώρισε τεράστιες αλλαγές σε πολλά επίπεδα. Η βιομηχανική επανάσταση ήταν πια γεγονός και ο τρόπος που ντυνόταν η σύγχρονη της εποχής γυναίκα αντικατόπτριζε την νέα πραγματικότητα. Οι νέοι χοροί όπως το Tango και το Charleston απαιτούσαν ελευθερία κινήσεων και η σταδιακή ανάδειξη μιας οικονομικά ισχυρότερης εργαζόμενης μεσαίας τάξης έκανε την ανάγκη για πρακτική και πιο λιτή ενδυμασία επιτακτική.

Ο κορσές ανήκε πια στο παρελθόν, το μήκος της φούστας κόντυνε και άφηνε τους αστραγάλους σε κοινή θέα. Τα μακριά, καθόλου πρακτικά μαλλιά, έδωσαν την θέση τους σε κοντά καρέ και η σιλουέτα, για να τονίσει την ρήξη με το παρελθόν, έγινε μακρόστενη, παιδική, σχεδόν ανδρόγυνη. Το στήθος συνέχιζε να είναι μικρό, η μέση χωρίς τονισμό και οι γοφοί στενοί.

1920

Παρόλα αυτά, μόνο μια μικρή μερίδα του γυναικείου πληθυσμού, η πιο λεπτή και μικροκαμωμένη, μπορούσε να αντεπεξέλθει στην νέα μόδα χωρίς βοήθεια, με αποτέλεσμα όσες δεν είχαν τις απαραίτητες αναλογίες να συνεχίζουν να φορούν έναν απλοποιημένου τύπου κορσέ που έφτανε ως το γόνατο και περιόριζε το στήθος την μέση και τους γλουτούς

Προς το τέλος τις δεκαετίας του '20, οι καμπύλες επανήλθαν στο προσκήνιο όπου και παρέμειναν για δεκαετίες. Η άνεση όμως παρέμενε βασικός παράγοντας στον σχεδιασμό τόσο του ρουχισμού όσο και των εσώρουχων. Οι διάφορες εταιρίες άρχισαν να μελετούν πιο στενά την γυναικεία ανατομία και τα μοντέλα που σχεδίαζαν άρχισαν να ακολουθούν τις φυσικές καμπύλες του σώματος.

1920

Τον Οκτώβριο του **1932** η **S.H. Camp & Co** συσχέτισε για πρώτη φορά το μέγεθος και τη ταλάντωση του γυναικείου στήθους με γράμματα του αλφάβητου, εισάγοντας έτσι τα γνωστά A, B, C, D κτλ cup sizes. Η **Berlei** επιφόρτισε δυο καθηγητές πανεπιστημίου να διεξάγουν την πρώτη ανθρωπομορφική μελέτη των γυναικείων σωματότυπων. Η αναγνώριση των διαφορετικών τύπων και μεγεθών, βοήθησε τη βιομηχανία εσώρουχων να δημιουργήσει μια σειρά από προϊόντα που απευθυνόντουσαν στις διάφορες γυναικείες σιλουέτες και αναδείκνυαν ή διόρθωναν τα χαρακτηριστικά τους ανάλογα με την μόδα. Έτσι δημιουργήθηκε μια ολόκληρη σειρά από ενισχυμένα σουτιέν, αλλά και κορσέδες που εξασφάλιζαν πιο λεπτή μέση.

1930

Η σιλουέτα αυτή παρέμεινε στην μόδα και τα πρώτα χρόνια τις δεκαετίας του '40. Μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου που το μέταλλο έπαψε να είναι δυσεύρετο, τα εσώρουχα ενισχύθηκαν περαιτέρω με νέα σουτιέν με μπαλένες, (μεταλλικά ελάσματα κάτω από το στήθος) που τόνιζαν ακόμη περισσότερο το μπούστο κάτω από τα στενά πουλόβερ της μόδας. Όταν μερικά χρόνια μετά, το 1947, ο **Dior** εισήγαγε το iconic "**New Look**" με το χαρακτηριστικά τονισμένο ντεκολτέ, την απίστευτα στενή μέση και τις ογκώδης φούστες, ο **Marcel Rochas** εφηύρε το "guerriere". Έναν τύπο κορσέ σαν ζώνη, που έσφιγγε τη μέση ώστε να συμβαδίζει με τις ανάγκες της νέας τάσης.

1940

Οι αρχές της δεκαετίας του '50 ακολούθησαν περίπου το ίδιο πνεύμα με λίγο μακρύτερη σιλουέτα, λίγο μικρότερο και στητό στήθος και μικροσκοπική μέση. Για πρώτη φορά οι ωφέλιμες ιδιότητες της σωματικής άσκησης και της διαίτας, πού ήταν πια εξίσου σημαντικές για την διατήρηση της σιλουέτας όσο και ένας σωστός

κορσές, άρχισαν να απασχολούν το γυναικείο φύλο. Προς τα τέλη της δεκαετίας παρατηρήθηκε μια νέα στροφή στο πλούσιο ντεκολτέ διατηρώντας όμως την στενή μέση, αφού αυτή ήταν η εικόνα που παρουσίαζαν stars της εποχής όπως η **Gina Lollobrigida**, η **Marilyn Monroe**, η **Annita Ekberg** και η **Sophia Loren**. Όπως ήταν φυσικό, τον δρόμο αυτό ακολούθησε και η μόδα με νέους ενισχυμένους στο στήθος κορσέδες που τόνιζαν τις γυναικείες καμπύλες.

1950

3.6 Σε δεύτερη προσέγγιση

«Τα εσώρουχα στην αρχαία Ελλάδα» :

Τα εσώρουχα στην Αρχαία Ελλάδα μπορεί να ήταν περισσότερο σε αρμονία , σε σχέση με αυτά που φορούν σήμερα λόγω της εκκεντρικής μόδας. Αγάλματα γυναικείων μορφών δείχνουν τις γυναίκες να φορούν ζώνες λίγο πάνω από το στήθος και τη μέση, και δεν είναι εντελώς ανόμοιο με τα μπικίνι και τα εσώρουχα που φορούν οι γυναίκες σήμερα. Ίσως η μοναδική σημαντική διαφορά ήταν ότι η μπάντα του μαστού είχε ως στόχο να πιέσει και να ισοπεδώσει τη προτομή και όχι να τη τονίσει όπως συχνά κάνουν σήμερα.

«Μεσαιωνική Ευρώπη» :

Κατά τη Μεσαιωνική περίοδο ευγενείς γυναίκες έτειναν να φορούν ρόμπες, λινό πουκάμισο , για να παρέχει ένα επιπλέον στρώμα ανάμεσα στο σώμα και το ευαίσθητο εξωτερικό ένδυμα που είναι συνήθως πολύ ακριβό. Αυτή η περίοδος είχε την εμφάνιση των πρώτων στοιχειωδών κορσέδων που έμοιαζαν περισσότερο με σφιχτό κορσάζ σχεδιασμένο για να αλλάξει το σχήμα του σώματος των γυναικών. Στόχος και πάλι ήταν να ισοπεδώσουν τη προτομή.

«Ελισαβετιανής Ηλικίας» :

Η Ελισαβετιανή Ηλικία σηματοδότησε τη πρώτη φορά που η Farthingale χρησιμοποιήθηκε για την επέκταση των εξωτερικών φουστών και φορεμάτων εποχής. Η Farthingale ουσιαστικά αποτελείται από μια εσωτερική δομή στεφάνων που κατασκευάζονται από ζαχαροκάλαμο επιτυγχάνοντας ως αποτέλεσμα να καθιστά τα φορέματα εξαιρετικά επιμήκη είτε μπροστά, είτε πίσω είτε και στα δύο. Αυτή η μόδα σε πολλές μορφές συνεχίστηκε και στη Βικτοριανή εποχή και η τεχνολογία

βελτιώθηκε και έγινε μαζικής παραγωγής. Όλες οι τάξεις άρχισαν να φορούν τη Farthingale κάτω από τα ρούχα τους.

Κορσές κλεψύδρων με δέσιμο στη πλάτη γύρω στο 1880.

«Η Βικτοριανή μόδα» :

Μετά από τη σύντομη νεοκλασική τρέλα στα τέλη του 1700, από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα, οι γυναίκες άρχισαν να επιστρέφουν στα περιοριστικά, στυλοβάτες της ευγενικής κοινωνίας (Farthingale και κορσές). Μολονότι ο κορσές θεωρείται ότι είναι ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα γυναικεία εσώρουχα, στη βικτοριανή εποχή πιστεύεται ότι είναι απαραίτητος για την επίτευξη του ιδανικού σχήματος κλεψύδρας, τονίζοντας το στήθος και τους γοφούς, και κάνοντας τη μέση να εμφανίζεται όσο το δυνατό πιο λεπτή.

«Ξεκινώντας τον 20^ο αιώνα» :

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα είδε τελικά τη σταδιακή κατάργησή του ο κορσές, και τη στροφή προς τη μπρασερί ή σουτιέν. Περισσότερο θυμίζει αρχαία Ρώμη από Βικτωριανή Ευρώπη. Το σουτιέν ακόμη και στη πρώιμη μορφή του προφανώς προσέφερε σε όλα του τα είδη την αίσθηση της άνεσης και της απαλότητας απ' ότι οι άκαμπτοι κορσέδες των παλαιών εποχών.

«Η χρυσή εποχή της δεκαετίας του 1950» :

Η αίγλη της δεκαετίας του 1950 για μια ακόμη φορά τονίζει την εξιδανικευμένη εικόνα κλεψύδρα, κυρίως μετά τη νέα επιρροή της άνθησης της κινηματογραφικής βιομηχανίας του Hollywood. Σχεδιαστές άρχισαν να πειραματίζονται με νέες μορφές και τεχνολογίες, όπως το σχήμα του κώνου μπρασερί του Luna Turner ή το ειδικό σουτιέν Jane Russell που κατασκευάστηκε από τον διάσημο Howard Hughes.

Σουτιέν Jane Russell: Ο Hughes επέλεξε την 20χρονη τότε Jane για τη ταινία του, λόγω του εντυπωσιακού της μπούστου. Στην πορεία των γυρισμάτων όμως παρατήρησε ότι τα προσόντα της Jane δεν φαινόταν τόσο προκλητικά. Για το

λόγο αυτό δημιούργησε ο ίδιος ένα ειδικό σουτιέν σαν αυτά που φοράνε σήμερα (ήταν πολύ μπροστά από την εποχή του). Εκείνη του έλεγε ότι το φόραγε, αλλά δε το φόρεσε ποτέ!

«1960 και '70» :

Ωστόσο από τη δεκαετία του 1960 και των '70, η πολιτική ατμόσφαιρα της εποχής, άρχισαν να επηρεάζουν τη διάθεση απέναντι στο στυλ των ρούχων. Το σουτιέν ιδίως ξεχώρισε για την ιδιαίτερη κριτική . Θεωρήθηκε ως υπερβολικά περιοριστικό και ως εκ τούτου ως σύμβολο καταπίεσης. Η περιβόητη «καύση σουτιέν» και όλα τα σχετικά περιστατικά έγιναν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 και το 1970 φαίνεται πάρα πολύ καλά η επαναστατική θέρμη του φεμινιστικού κινήματος ενάντια σε όλες τις προκαταλήψεις για τα γυναικεία ενδύματα.

«1980 ως σήμερα» :

Καθώς η τεχνολογία συνεχίζει να εξελίσσεται και να γίνεται πιο προχωρημένη, οι επιλογές των γυναικών για τα εσώρουχα έχουν επίσης επεκταθεί ως προς τα υλικά, την άνεση, την ανθεκτικότητα και την ευελιξία. Το ανδρόγυνο look της δεκαετίας του '60, με μια ηδονική μορφή έχει έρθει πίσω με μια εκδίκηση και ως φαίνεται είναι εδώ για να μείνει. Βέβαια όπως μας έχει δείξει η ιστορία, όταν πρόκειται για γυναικεία εσώρουχα ένα είναι σίγουρο, η αλλαγή!

4. ΤΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΣΩΡΟΥΧΑ

4.1 ΤΑ ΕΙΔΗ ΑΝΑ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

Μεσσαίωνα:

- Η πουκαμίσσα
- Ο κορσές
- The bustle

1485 – 1625:

- Η πουκαμίσσα
- Το γιλέκο
- Ο κορσές
- Το μεσοφόρι
- Το φουρό
- Το σάβρακο
- Η νυχτικιά

1626 – 1710:

- Η πουκαμίσσα (smock)
- Ο κορσές
- Το μεσοφόρι
- Το μαξιλαράκι (bustle)
- Το γιλέκο
- Τα βρακιά
- Η νυχτικιά
- Οι κάλτσες

1711 – 1790:

- Η πουκαμίσσα
- Η πουκαμίσσα ένδυσης (habit shirt)

- Ο κορσές
- Το καμπυλωτό μεσοφόρι
- Το μαξιλαράκι (the bustle)
- Το μεσοφόρι
- Οι νυχτικιές

1791 – 1820:

- Η πουκαμίσσα
- Το μεσοφόρι
- Τα βρακιά (drawers)
- Οι πανταλόνες (pantaloons)
- Ο κορσές
- Το μαξιλαράκι
- Οι τσέπες
- Οι νυχτικιές

1821 – 1840:

- Η πουκαμίσσα
- Το μεσοφόρι
- Τα σώβρακα
- Ο κορσές
- Το μαξιλαράκι
- Οι νυχτικιές

1841 – 1856:

- Η πουκαμίσσα
- Το μεσοφόρι
- Το καμισόλι
- Το γιλέκο
- Οι βελτιωτές μπούστων
- Τα σώβρακα
- Ο κορσές
- Το μαξιλαράκι
- Οι νυχτικιές

1857 – 1866:

- Η πουκαμίσσα
- Τα καμισόλι
- Ο κορσές
- Το κρινολίνο
- άλλα μεσοφόρια
- Το γιλέκο
- Τα σώβρακα
- Η νυχτικιά
- Οι τσέπες

1867 – 1882:

- Η πουκαμίσσα
- Τα σώβρακα
- Οι συνδιασμοί
- Το μεσοφόρι
- Το κρινολίνο και το μαξιλαράκι

- Ο κορσές
- Το γιλέκο
- Η νυχτικιά
- Ο σκούφος

1883 – 1896:

- Η πουκαμίσσα
- Οι συνδιασμοί
- Τα σώβρακα
- Τα μεσοφόρια
- Το μαξιλαράκι
- Ο κορσές
- Το γιλέκο
- Ο στηθόδεσμος (bust bodice)
- Οι βελτιωτές στήθους
- Το καμισόλι
- Η νυχτικιά

1897 – 1908:

- Η πουκαμίσσα
- Οι συνδιασμοί
- Ο κορσές
- Το μεσοφόρι
- Τα σώβρακα
- Τα καμισόλι
- Οι βελτιωτές στήθους
- Ο στηθόδεσμος (bust bodice)
- Οι νυχτικιές (νυχτόρουχα)
- Τα προικιά (trousseaux)

1909 – 1918:

- Η πουκαμίσσα
- Οι συνδιασμοί
- Ο κορσές
- Το μεσοφόρι
- Το σουτιέν (brassiere)
- Chemi – Knickers (πουκαμισοβράκια)
- Τα σώβρακα (παντελονάκια)
- Οι νυχτικιές

1919 – 1939:

Απλά:

- Η πουκαμίσσα
- Το υπό-γιλέκο
- Οι συνδιασμοί
- Τα καμισόλοι
- Το σουτιέν
- Ο κορσές
- Η ζώνη
- Τα βρακιά
- Το μεσοφόρι
- Το γιλέκο

Συνθετα Εσωρουχα:

- The corselette
- Cami knickers (Κοντοβράκια)
- Cami boxers
- Τα νυχτόρουχα

1943 – 1960:

- Το μεσοφόρι
- Το σουτιέν
- Ο κορσές
- Το μπικίνι

1961 – 1979:

- Τα σλίπ
- Ο στηθόδεσμος
- Το κομπινεζόν
- Το φουρό
- Το καλσόν

1980 – Σήμερα:

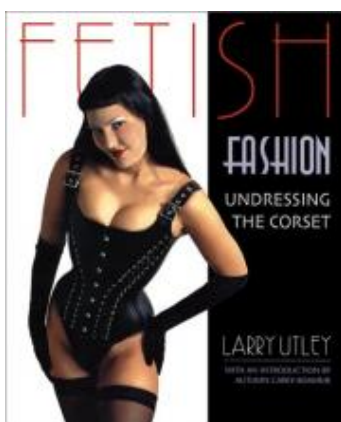
- Το σλίπ
- Το σουτιέν
- Καλσόν και οι κάλτσες
- Ο κορσές

4.2 ΣΕ ΜΙΑ ΠΙΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

4.2.1 Η ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ(smock)

Είναι το σαξονικό όνομα για το μόνο γνωστό εσώρουχο που άνηκε στη γυναίκα. Οι Νορμανδοί το ονόμασαν “chemise” δηλαδή πουκαμίσα. Το φοράγανε πάνω στο δέρμα και έμπαινε από το κεφάλι. Ήταν ριχτή μέχρι τον αστράγαλο και κατά τη διάρκεια του 11^{ου}, 12^{ου} και 13^{ου} αιώνα είχε μακριά ίσια μανίκια και μικρό στενό λαιμό. Ήταν πτυχωτές και με κεντήματα. Το υλικό που χρησιμοποιούνταν ήταν λεπτό λινό, κάναββη, μεταξωτά και προσμίξεις μεταξιού.

4.2.2 Ο ΚΟΡΣΕΣ

Ο Κορσές έπεσε από τη μόδα τη δεκαετία του '20 σε Ευρώπη και Αμερική, αντικατεστημένος από κοντά περιζώματα και ελαστικό στηθόδεσμο. Ο Κορσές γίνεται ένα δημοφιλές στοιχείο outfit και φετίχ για πολλές υποομάδες. Συνεχίζει βέβαια να μπορεί να είναι και εσώρουχο. Υπήρξε μια συνοπτική αναγέννηση του κορσέ τη δεκαετία του '40 και στην αρχή του '50 υπό μορφή μέση cincher. Εντούτοις, η χρήση της μέσης cincher περιορίστηκε στην υψηλή ραπτική και οι περισσότερες γυναίκες συνέχισαν να φορούν τα περιζώματα. Διάφορες αναγεννήσεις που έχουν γίνει από τη δεκαετία του '80 εστιάζουν στον κορσέ ως outfit παρά σαν εσώρουχο.

Χρήσεις :

Η πιο κοινή χρήση των κορσέδων είναι σε λεπτό το σώμα και το κάνει να προσαρμοστεί σε μια μοντέρνα σκιαγραφία. Σε μερικές περιόδους, οι κορσέδες έχουν φορεθεί για να επιτύχουν μια σωληνοειδή ευθύς-επάνω-και-κάτω μορφή, όποιος περιλαμβάνει την ελαχιστοποίηση και των ισχίων.

Ένας κορσές εσωκλείει τον κορμό, συνήθως εκτεινόμενος από κάτω ως τα ισχία. Μερικοί κορσέδες επεκτείνονται πέρα από τα ισχία και, στις πολύ σπάνιες περιπτώσεις, φθάνει στα γόνατα. Ένα πιο σύντομο είδος κορσέ, ο οποίος καλύπτει τη περιοχή της μέσης (από κάτω από τα πλευρά ακριβώς επάνω από τα ισχία), καλείται “μέση cincher”. Ένας κορσές μπορεί επίσης να περιλάβει garters για να κρατήσει ψηλά γυναικείες κάλτσες (εναλλακτικά ένας χωριστός garter ζώνη μπορεί να φορεθεί για αυτόν). Κανονικά ένας κορσές υποστηρίζει το ορατό φόρεμα.

Κατασκευή :

Οι κορσέδες κατασκευάζονται από ένα εύκαμπτο υλικό , όπως ύφασμα ή δέρμα, με αποστέωση (επίσης αποκαλούμενος τα πλευρά ή παραμονές) στα κανάλια στο ύφασμα ή το δέρμα. Στη Βικτοριανή περίοδο, χάλυβας και μπαλένα ευνοήθηκαν. Πλαστικό είναι τώρα το συνηθέστερο χρησιμοποιημένο υλικό ή ο σπειροειδής χάλυβας προτιμάται για τους υψηλής ποιότητας κορσέδες. Άλλα υλικά που χρησιμοποιούνται για την αποστέωση περιλαμβάνουν ελεφαντόδοντο, ξύλο και κάλαμος. Σε αντίθεση το περίζωμα, αποτελείται συνήθως από ύφασμα, χωρίς αποστέωση.

Οι κορσέδες διατηρούν τη συνοχή με το δέσιμο, συνήθως στην πλάτη. Η σκλήρυνση ή η χαλάρωση του δεσίματος παράγει τις αντίστοιχες αλλαγές στη σταθερότητα του κορσέ. Είναι δύσκολο - αν και μη αδύνατο - για έναν πίσω δεμένο κορσέ-κομιστή να κάνει το δέσιμό του. Στο βικτοριανό απόγειο των κορσέδων, μια ευκατάστατη γυναίκα θα δενόταν από το κορίτσι της, ένας κύριος από τον προσωπικό υπηρέτη του. Εντούτοις, πολλοί κορσέδες είχαν επίσης ένα κουμπωμένο ή γαντζωμένο μπροστινό άνοιγμα αποκαλούμενο busk. Μόλις ρυθμίστηκε άνετα το δέσιμο, ήταν δυνατό να αφαιρεθεί το δέσιμο όπως ρυθμίζεται και να φορεθεί ο κορσές και από τη χρησιμοποίηση του μπροστινού ανοίγματος (αυτή η μέθοδος αφαίρεσης δεν λειτουργεί εάν ο κορσές δεν είναι αρκετά χαλαρός, και μπορεί ενδεχομένως να βλάψει το busk). Το μονό δέσιμο είναι επίσης ασυμβίβαστο με, όποιο προσπαθεί για την ανώτατη πιθανή μείωση της μέσης. Τα tightlacers, ελλείψη των υπαλλήλων, δένεται συνήθως από τους συζύγους και τους συνεργάτες.

Μείωση Μέσης :

Με τη φθορά ενός στενά-δεμένου κορσέ για εκτεταμένες περιόδους, άνδρες και οι γυναίκες μπορούν να μάθουν να ανέχονται τη συστολή και μειώνουν το φυσικό μέγεθος μέσης τους. Το Tightlacers στοχεύει συνήθως σε 40 έως 43 εκατοστόμετρα (16 έως 17 ίντσες) μέσης. Το βιβλίο «Γυμνές των παγκόσμιων αρχείων» καταγράφει δύο περιπτώσεις γυναικών που μειώνουν σε 15 ίντσες τη μέση τους: Ethel Granger και Cathie Jung. Άλλες γυναίκες, όπως η Polaire, επίσης υποστηρίξε ότι έχει επιτύχει τέτοιες μειώσεις.

Αυτές είναι ακραίες περιπτώσεις. Οι κορσέδες ήταν και σχεδιάζονται συνήθως για την υποστήριξη, με την ελεύθερη κυκλοφορία σωμάτων μια σημαντική εκτίμηση στο σχέδιό τους. Οι παρόντες κορσές-κομιστές ημέρας σφίγγουν συνήθως τον κορσέ αρκετά ακριβώς να μειώσουν τις μέσες τους από 5 έως 10 εκατοστόμετρα (2 έως 4 ίντσες) είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθούν 15 εκατοστόμετρα (6 ίντσες).

Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα :

- Οι κορσέδες μπορούν να μειώσουν το πόνο και να βελτιώσουν τη λειτουργία για τους ανθρώπους με τα πίσω προβλήματα ή άλλες μυοσκελετικές αναταραχές.
- Μερικές γυναίκες βρίσκουν τους κορσέδες πιο άνετους από τους στηθόδεσμούς, επειδή το βάρος των στηθών φέρεται από όλο το κορσέ και όχι από τα λουριά στους ώμους των στηθόδεσμων.
- Βελτιώνουν την κοιλιακή περιοχή χωρίς δίαιτες, φαρμακευτικές αγωγές ή χειρουργικές επεμβάσεις.
- Λόγο της συμπίεσης και της στενότητάς τους , οι κορσέδες μπορούν να κάνουν αυτόν που τον φοράει να ζεσταίνεται. Γι' αυτό συχνότερα έχουν φορεθεί σε περιοχές με δροσερό κλίμα.

Τύποι :

- Κορσές δουλειάς ή κορσές πειθαρχίας
- Μεταλλικός κορσές
- Κορσές κλεψύδρων
- Redresseur κορσές
- Κορσές κατάρτισης
- Μέση cincher

Μορφές:

- Μέση σφηκών

Κορσέδες Σιδήρου:

Κορσέδες σιδήρου ήταν Εποχή Tudor κορσέδες φτιαγμένοι από μέταλλο. Υπάρχουν αρκετοί σε μουσειακές συλλογές. Μερικές φορές υποστηρίζεται ότι αυτοί ήταν η καθημερινή ένδυση των γυναικών και των κοριτσιών στην Ευρώπη το 16^ο και νωρίς 17ο αιώνας. Αλλά είναι πιθανότερο να είναι ορθοπεδικό όργανο που χρησιμοποιήθηκε από πολύ λίγες γυναίκες η στάση των οποίων δεν θεωρήθηκε αποδεκτή από τα πρότυπα υγείας και ομορφιάς του καιρού. Οι κορσέδες σιδήρου χρησιμοποιήθηκαν από τις γυναίκες, αλλά μόνο στις περιπτώσεις φορεμάτων. Οι γεμισμένοι κορσέδες και το τεθωρακισμένο σιδήρου ήταν γνωστός ως κορσές στις γυναίκες.

Ο σίδηρος ήταν βαρύς, όπως ήταν το φόρεμα, και ο σίδηρος γεμίστηκε κάτω από το ομοειδές τεθωρακισμένο. Καλύφθηκε συχνά με μετάξι. Το μετάξι εκείνου του χρόνου ήταν πολύ ακριβό αλλά κακής ποιότητας και ελαστικότητας. Φάνηκε όμορφο

πάνω στο μέταλλο. Ο κορσές σιδήρου λειτούργησε επίσης ως αλεξίσφαιρο γιλέκο, επειδή δολοφονία από ένα μαχαίρι στην καρδιά ήταν ένας συνήθης κίνδυνος.

Παραμονές / κορσές circa :

Παραμονές ήταν ένας παλιός τύπος χρησιμοποιημένου κορσέ circa. Οι παραμονές φορέθηκαν πέρα από το φόρεμα ή τη φούστα και δέθηκαν στη μέση, σε αντιδιαστολή με έναν συμβατικότερο κορσέ που επεκτείνεται κάτω από τα ισχία. Χαρακτηριστικά, οι παραμονές έγιναν κοντά στο 1860 ή νωρίτερα σε μερικές χώρες. Κατά τη διάρκεια του χρόνου, οι παραμονές έγιναν πιο κοντές, τελικά μια πρόωρη μορφή στηθόδεσμου. Ένα σύνολο παραμονών αντιτάσσει ένα λουρί ώμων στη μέση cincher.

Κορσές κατάρτισης :

Ο κορσές κατάρτισης είναι γενικά ο κορσές που χρησιμοποιείται ως μέσο τροποποίησης σωμάτων. Ένας κορσές κατάρτισης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ορθοπεδικούς λόγους (όπως για να διορθώσουν μια στριμμένη σπονδυλική στήλη) ή για καλλυντικούς λόγους (για να επιτύχουν ένα μικρότερο waistline) . Ο όρος «κορσές κατάρτισης» μερικές φορές χρησιμοποιείται και στους κορσέδες που χρησιμοποιήθηκαν για πειθαρχία.

Κορσές δουλείας / Πειθαρχίας :

Ένας κορσές κατάρτισης είναι επίσης ένα εναλλακτικό όνομα για το κορσέ πειθαρχίας ή δουλείας. Ένας κορσές δουλείας χρησιμοποιείται ως εργαλείο για τιμωρία. Κατά συνέπεια, κατασκευάζεται για να τοποθετήσει αυστηρούς περιορισμούς στις μετακινήσεις του κομιστή. Ένας κορσές δουλείας επεκτείνεται πάνω ακριβώς από τα γόνατα και κατασκευάζεται για να δεθεί πολύ στενά. Αυτοί οι κορσέδες σχεδιάζονται συχνά να φορεθούν για μακριές χρονικές περιόδους, ακόμα και την ώρα του ύπνου.

Redresseur κορσές :

Ιστορικά ο Redresseur κορσές χρησιμοποιούταν από κορίτσια στις ηλικίες 12-13 χρόνων. Πριν από αυτό τα κορίτσια φορούσαν κορσάζ. Τα κορίτσια στη Βικτοριανή εποχή χρησιμοποιούσαν τα κορσάζ για πολλά έτη, από τη παιδική ηλικία, έτσι η μέση ήταν ήδη λεπτή. Ο Redresseur κορσές χρησιμοποιούνταν μόνο όταν η μέση ήταν ήδη λεπτή. Μια άλλη εναλλακτική λύση είναι λουριά ώμων έξω από το κορσέ.

Γαλλία 1910

Κορσές κλεψύδρων :

Ο κορσές κλεψύδρων ήταν ένα ύφος κορσέ που ήταν στη μόδα από το 1830 ως 1900. Είναι μια από τις πιο κοινές μορφές των κορσέδων που γίνονται και σήμερα και χρησιμοποιείται για τη μετά εγκυμοσύνη κατάρτιση μέσης. Το όνομα «κλεψύδρα» προέρχεται από τη μορφή που δίνει στον κομισμό. Μερικοί αντιπαθούν τη μορφή υποστηρίζοντας ότι η μέση φαίνεται αφύσικη. Ο κορσές κλεψύδρα συνδέεται με τις πολύ λεπτές μέσες. Οι πρώτες μόδες που φοριούνται με τους κορσέδες κλεψύδρων ήταν περίπου το 1830. Συνδυαζόταν με πολύ φαρδιές φούστες, μεγάλα μανίκια και κεκλιμένους ώμους και αυτά τα στοιχεία αντιπαραβάλλονται με τη στενεμένη μέση, κάνοντάς το να εμφανίζεται μικρότερο από ότι ήταν πραγματικά. Είναι ειρωνικό ότι ο κορσές κλεψύδρων μπορεί να επιτύχει τη μέγιστη άμεση μείωση μέσης δεδομένου ότι ενεργεί κυρίως σε μια σύντομη ζώνη γύρω από τη μέση, παρά τη προσπάθεια σε λέπτυνση του κορμού γύρω από τα πλευρά. Ο μαλακός σαρκώδης ιστός μπορεί να συμπιεστεί για να ανακατανεμηθεί επάνω και κάτω από το waistline.

4.2.3 THE BUSTLE (στήριγμα φούστας – μαξιλαράκι)

Το χρησιμοποιούσαν οι μοντέρνες γυναίκες του 14^{ου} αιώνα. Στενά ρούχα με που είχαν μακριές φουντωτές ουρές ραμμένες μέσα από τα ενδύματα για να κρατάνε και να κρύβουν τα οπίσθιά τους. Μια πρωτόγονη αλλά αναμφίβολα αποτελεσματική μορφή στηρίγματος, σίγουρα όχι για να κρύψουν τις γραμμές της φύσης αλλά για να τις υπερβάλλουν.

4.2.4 ΤΟ ΓΙΛΕΚΟ

Είναι ένα εσωτερικό ένδυμα το οποίο περνιόταν πάνω από το κεφάλι και έμοιαζε με το ανδρικό γιλέκο. Τα υφάσματα ήταν από φανέλα, βελούδο, δαμασκηνό (εκ της Δαμασκού Συρίας), μεταξωτό (κυρίως για τη φόδρα) και λινό. Κατά τη διάρκεια της Βασιλείας της Ελισάβετ το γιλέκο ήταν πομπώδες και εμπλουτισμένο με περίτεχνα σχέδια.

Ένας τύπος γιλέκου ήταν το πλεκτό Spencer, το οποίο ήταν εκτός μόδας αλλά φοριόταν για ζεστασιά.

4.2.5 ΤΟ ΜΕΣΟΦΟΡΙ

Είναι ένα είδος φούστας που δενόταν στη μέση κάτω από το κυρίως ένδυμα. Σε σύγχρονες της εποχής αναφορές η λέξη μεσοφόρι χρησιμοποιείται και σαν εσώρουχο και σαν φούστα ως ξεχωριστό κομμάτι απ' το στηθόδεσμο. Μπορούμε να υποθέσουμε πως όταν το ύφασμα ήταν πολυτελές ή στολισμένο τότε το μεσοφόρι θεωρούταν ένδυμα και ήταν ορατό, ενώ στην αντίθετη περίπτωση θεωρούνταν εσώρουχο και δεν φαινόταν. Διάφορα υφάσματα χρησιμοποιούνταν γι' αυτό το ρούχο όπως το "fryrado" (ένα είδος μάλλινου) και κάτι σα βελούδο ονομαζόμενο "mokado". Το δέσιμο στο σώμα γινόταν με κόπιτσες ή δαντέλες. Φαίνεται πως το μεσοφόρι φοριόταν από τις ευγενείς κυρίες και όχι από τις γυναίκες του χωριού. Κάτω από τα μεσοφόρια υπήρχαν τσέπες, οι οποίες ήταν σε σχήμα στενής τσάντας με μια κεντρική σχισμή και δενόταν γύρω από τη μέση. Οι τσέπες ήταν άλλοτε μονές και άλλοτε διπλές. Οι διπλές ήταν συνδεδεμένες με ταινία από μια σε κάθε γοφό.

Κατά τη διάρκεια των προπολεμικών χρόνων το πριγκιπικό μεσοφόρι ήταν ιδιαίτερα δημοφιλές και προτεινόταν από ελαφρύ μεταξωτό ραιγιόν. Για τη μόδα του 1911 το πριγκιπικό μεσοφόρι ήταν απολύτως απαραίτητο, συχνά με φαρδιά κεντημένη φάσα και με σειρές από δαντέλες. Καθώς στένευε η φούστα το μεσοφόρι έγινε σχεδόν κυλινδρικό, ενώ μερικά διατήρησαν τις πιέτες από το ύψος του γονάτου.

Με τις φαρδύτερες φούστες το 1915 και του 1916, το ρούχο αυτό είχε μια σύντομη επιστροφή στην αρχαία του δόξα. Ήταν με βολάν και ιδιαίτερα εφαρμοστό στους γοφούς και πιο φαρδύ στο ποδόγυρο με πολλά φρου-φρου.

Μετάξι που πλενόταν ήταν το πιο συνηθισμένο ύφασμα και πολλά είχαν αποσπασμένα φρου-φρου από μουαρέ ή ταφτά. Μερικά είχαν τριγωνική λαιμόκοψη, ορισμένα ισοσκελούς τριγώνου, για να δώσουν τη στροφή στη σημερινή μόδα. Τα συγκεκριμένα εσώρουχα δεν τα έβλεπαν με καλό μάτι οι πιο παλιοί γιατί ήταν από πολύ λεπτά υφάσματα και θεωρούσαν τις γυναίκες σε πένθος με τα μαύρα μπατίστ εσώρουχα εύθυμες χήρες.

Ο σκληρός ρεαλισμός το 1917 και το 1918 συνέφερε το μεσοφόρι σε μια πιο απλή μορφή και ως το τέλος του πολέμου είχε μακρύνει ελάχιστα με ένα ίσιο ριχτό βολάν. Το καλοκαίρι του 1918 ήταν από λευκό καμπρί με εσωτερικό βολάν, στολισμένο με δαντέλα και κεντημένες φάσες και κορδέλες.

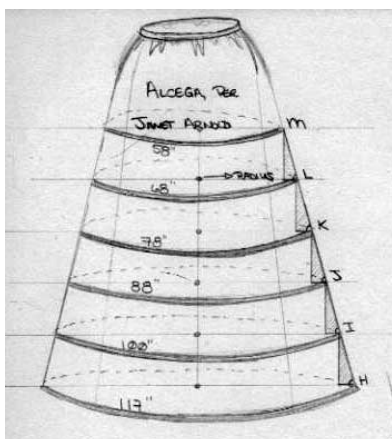
Το 1919-39 η μόδα δεν επέτρεπε εσώρουχα που δεν ήταν από λεπτό ύφασμα. Έτσι το πριγκιπικό μεσοφόρι ήταν από μετάξι Μιλάνου και είχε ελαστική μέση. Το μάκρος από τον ώμο ήταν 48-51 ίντσες και είχε τιραντάκια. Ένα άλλο είδος ήταν με στρογγυλό λαιμό, 31-33 ίντσες μακρύ από ζορζέτα ή μετάξι. Το κομπινεζόν ήταν ένα είδος μεσοφορίου το οποίο είχε σχήμα ράσου και ήταν μεσαίο. Τα κομπινεζόν

μπορούσαν να έχουν σουτιέν και μια σχηματισμένη φάσα στη μέση όπου προσαρμοζόταν τα βρακιά. Ήταν φτιαγμένα από τρικότ, σατέν ή μετάξι σε ροδακινί ή ροζ για τη μέρα και σε μαύρο για το βράδυ. Το πριγκιπικό κομπινεζόν είχε τριγωνικό ποδόγυρο.

Τη περίοδο 1943-60 το υλικό που κυριάρχησε για τη κατασκευή του ήταν το νάιλον.

4.2.6 ΤΟ ΦΟΥΥΡΟ (farthingale)

Το 1945 εμφανίστηκε για πρώτη φορά το ισπανικό φουρό. Αυτό είναι ένα μεσοφόρι ενισχυμένο από μια σειρά εναλλασσόμενων στεφανιών από καλάμια ή οστά φάλαινας (μπανέλες) ή σύρμα. Το φουρό αυτό έδινε στη φούστα το σχήμα κουδουνιού και έμοιαζε αρκετά με το βικτοριανό κρινολίνο. Τα υφάσματα που μεταχειρίζονταν ήταν μάλλινα, μεταξωτά, σατέν και βελούδο σε φανταχτερά χρώματα όπως κόκκινο, μοβ, ροδακινί. Αν και αρχικά ήταν μόδα στους κύκλους της «αυλής» το φουρό εξαπλώθηκε γρήγορα σε όλες τις τάξεις.

Γύρω στο 1570 εμφανίστηκε το γαλλικό φουρό και άρχισε να ανταγωνίζεται το ισπανικό. Χαρακτηριστικό είναι ότι το ισπανικό φουρό φοριόταν από όλες τις κοινωνικές τάξεις ενώ το γαλλικό ήταν πιο εκλεκτό. Αυτή η μόδα δεν ήταν μόνο

άβολη αλλά και επικίνδυνη, γιατί οι κυρίες όχι μόνο έπιαναν πάρα πολύ χώρο αλλά επίσης προκαλούσαν και ατυχήματα, όπως αυτό που συνέβη σε έναν αποκριάτικο χορό όπου μια ομάδα γυναικών σφήνωσε στην είσοδο...

4.2.7 ΤΟ ΣΩΒΡΑΚΟ

Στις αρχές του 17^{ου} αιώνα πρωτοεμφανίζεται στην Ιταλία το σώβρακο το οποίο κάλυπτε τα απόκρυφα μέρη της γυναίκας, σαν παντελόνι. Συνηθέστερο υλικό ήταν το μετάξι. Η μόδα του να φοράνε σώβρακα εισήχθη στη Γαλλία από τη Catherine de Medici, ενώ στην Αγγλία δεν εμφανίστηκαν πριν το τέλος του 18^{ου} αιώνα.

Δύο τύποι υπήρχαν, του Γαλλικού με τα πλατιά φρου-φρου στα μπατζάκια και του στενού τύπου “directoire” που ήταν από πλεκτά υφάσματα. Αυτά ήταν μερικές φορές γνωστά ως κιλότες. Οι γυναίκες που ακολούθησαν την Γαλλική μόδα τις προτιμούσαν με φιόγκους στο γόνατο και ελαστική μέση.

4.2.8 Η ΝΥΧΤΙΚΙΑ (νυχτόρουχο)

Ήταν ένα ρούχο παραπλήσιο της πουκαμίσας με διαφορετικά κεντήματα απ' αυτή και φοριόταν από όλες τις γυναίκες ασχέτως κοινωνικής τάξης κατά τη διάρκεια της νύχτας. Νυχτικιές από καμπρί συχνά βαριά αρωματισμένες αναφέρονται κατά το κλείσιμο της Ελισαβετιανής περιόδου. Σα συμπλήρωμα της βραδινής ενδυμασίας ήταν ο λινός σκούφος.

Στη δεκαετία του '80, διαμέτρημα και φρου-φρου γύρω από το λαιμό με δαντέλα και κεντήματα, πρόσθεταν στο ρούχο. Ενώ το 1883 χρησιμοποιούνταν λευκό μετάξι για νυχτικιές και πυτζάμες. Ο συνδυασμός νυχτικιάς ή πυτζάμας μιας κυρίας του 1886 απαιτούσε 4 ½ γυάρδες φανέλα και φτιαχνόταν με φρου-φρου στα γόνατα και τους καρπούς, με ψηλό κολάρο και κούμπωνε μπροστά μέχρι κάτω.

Έως το 1887 οι νυχτικιές δεν είναι πλέον απλά ενδύματα αλλά όμορφα, φτιαχνόταν από απαλό ροζ μετάξι, με μια πιέτα και φρου-φρου. Οι χρωματιστές νυχτικιές, μπλε ή κόκκινες, παίρνουν τη θέση των λευκών.

Με την είσοδο της επόμενης δεκαετίας εμφανίζονται βολικές νυχτικιές, από ροζ ή κρεμ φανέλα, με φρου-φρου και κορδέλες. Άλλες αυτοκρατορικού είδους, με ροζ πέπλο πιασμένο στη μέση και με φουσκωτούς ώμους, ήταν χαρακτηριστικό για τις προίκες. Χρησιμοποιούνταν και ροζ κορδέλες.

Πυτζάμες κυρίως σε μπλε και ροζ που δένονταν στη μέση, με φρου-φρου στα μανίκια και το στήθος φαίνεται πως αποτελούσαν απόσπαση της προσοχής του αντίθετου φύλλου. Η νυχτικιά Viyella ήταν κρεμ ή ροζ.

Αναφορές μας πληροφορούν για νυχτικιές με τετράγωνο ντεκολτέ μπροστά ενώ πίσω είχαν εναλλασσόμενες δαντέλες με κεντίδια, με κορδελάκια και κοντά μανίκια με φρου-φρου. Ήταν ραμμένες στο χέρι με διάφανα υφάσματα που πολλές φορές σοκάριζαν. Το ένδυμα που ήταν γνωστό το 1906, ήταν αμάνικο με ριχτά φρου-φρου στους ώμους και θεωρούνταν καλό κομμάτι για προίκα.

Το να φορέσει κάποια ένα τέτοιο ένδυμα ρίσκαρε να αποκαλεστεί «γυναίκα επαναστάτρια». Επίσης ως τόλμημα θεωρούνταν η εμφάνιση επί σκηνής χορευτριών, με πυτζάμες, οι οποίες τραγουδούσαν ότι δεν θέλουν να ξαναφορέσουν νυχτικιές.

Τα προπολεμικά χρόνια είδαν τη νυχτικιά του Αυτοκρατορικού στυλ να συνεχίζει. Στα «ρομαντικά» χρόνια του πολέμου υπήρχαν νυχτικιές με χαμηλή λαιμόκοψη, κοντά μανίκια ή εντελώς αμάνικες που όμως θεωρούνταν υπερβολή για τη συγκεκριμένη εποχή.

Εν τω μεταξύ η πυτζάμα ήταν ένας αντίπαλος που συνεχώς μεγάλωνε. Σε απάντηση της σταθερά αυξανόμενης ζήτησης έφτιαχναν πυτζάμες από μετάξι και το σακάκι κουμπωτό.(1912)

Τα χρόνια ανάμεσα στους 2 πολέμους (1921-1939) , αντανακλάτε το πνεύμα ένδυσης της περιόδου. Η αυξανόμενη προτίμηση για πυτζάμες ήταν χαρακτηριστική. Η νυχτική διατηρούσε τις παραδοσιακές της αξίες, οι πυτζάμες ακόμα ένας νεωτερισμός, ενθάρρυνε πολλές πειραματικές φόρμες. Μια μόδα για πυτζάμες όπου πάνω ήταν σα ρόμπες γιατρού, έκρυβαν κάθε θηλυκότητα και δεν ήταν διαφορετικές απ' των αγοριών. Με την αυξανόμενη θηλυκότητα των 30ς, τα ερωτικά στυλ αναπτύχθηκαν σε αξιοσημείωτο βαθμό. Τα ανδροπρεπή παντελόνια της πυτζάμας που μέχρι κάποια στιγμή ήταν με στενά μπατζάκια, απλώνεται τώρα κάτω από το γόνατο έτσι ώστε να δίνει την αίσθηση του περιγράμματος της φούστας. Κοντά στο κλείσιμο της εποχής, η απειλή του πολέμου εισήγαγε μια πιο σοβαρή νότα. Οι πυτζάμες και οι νυχτικές φοριόταν με μακριές ρόμπες από πάνω λόγω της πιθανότητας διαφυγής σε καταφύγια από ξαφνικές αεροπορικές επιδρομές. Τα χρώματα που χρησιμοποιούνταν στην περίοδο αυτή ήταν ποικίλα, το λευκό όμως ήταν απών. Τα υφάσματα ήταν μεταξωτά, σατέν, μάλλινα, μουσελίνα και ζορζέτα.

Την περίοδο αυτή χρησιμοποιήθηκε ο σκούφος της Εδουαρδιανής περιόδου για να προστατεύει τη κόμη. Το σχήμα της ήταν σα του μελισσιού, από κορδέλα ή δαντέλα. Τη δεκαετία του 1930 καθώς άλλαξε η κόμη, έγινε σα δυχτάκι που φοριόταν στο πίσω μέρος του κεφαλιού.

4.2.9 ΤΑ ΒΡΑΚΙΑ (drawers)

Συνηθίζονταν να φοριούνται από τις Γαλλίδες κυρίες στα μέσα του 16^{ου} αιώνα. Δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι φοριόντουσαν και από τις Αγγλίδες οποιασδήποτε τάξης. Το υλικό που έφτιαχναν τα βρακιά ήταν σκληρό βαμβακερό.

Ήρθαν στη μόδα γύρω στα 1806 και αρχικά φτιάχνονταν σύμφωνα με τις ανδρικές γραμμές, με το ζωνάρι να σουρώνει με κορδόνι. Το μπατζάκι ήταν είτε σωληνοειδές είτε μαζευτόταν σε μια φάσα κάτω από το γόνατο. Τα μπατζάκια είναι ενωμένα με ένα φαρδύ ζωνάρι και το καθένα κουμπώνεται μόλις κάτω από το γόνατο. Βαμβακερές βράκες διαφημιζόταν το 1806 ενώ το 1811 βράκες για το κυνήγι και την όπερα από ελαστικό ινδικό βαμβακερό ύφασμα. Τέλος το 1813 ήταν γνωστές οι βράκες «με ενωμένα πόδια» φτιαγμένες από πλεκτό βαμβακερό. Πρέπει να διαχωρίσουμε όμως τις βράκες που φοριόταν μόλις κάτω από το γόνατο και τις παντελόνες.

Έως το 1924 τα βρακιά κόντυναν και έγιναν παντελονάκια το 1930 και τελικά στο τέλος της περιόδου έγιναν πολύ κοντά. Βρακιά με χρωματιστό τελείωμα όπως μανταρινί, δαμασκηνί διαφημίζονται το 1920, ενώ άλλα με σχέδια πουλιών ή λουλουδιών το 1921. Μέχρι το 1927 ήταν πάνω από το γόνατο από ζορζέτα σε όμορφες βραδινές αποχρώσεις. Λόγω της πολύ κοντής φούστας τα βρακιά περιορίστηκαν μέχρι το γόνατο. Για σπορ ντύσιμο τα βρακιά από μετάξι σαν «μποξεράκια» ήταν φτιαγμένα από το ίδιο ύφασμα που ήταν και οι σπορ φούστες.

4.2.10 ΟΙ ΚΑΛΤΣΕΣ

Οι κάλτσες έφταναν λίγο πιο πάνω από το γόνατο και ήταν πολύχρωμες. Κρατιόντουσαν ψηλά με καλτσοδέτες οι οποίες ήταν δεμένες ή κουμπωμένες με αγκράφα

4.2.11 Η ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ ΕΝΔΥΣΗΣ (habit-shirts)

Αυτό το σχετικά βραχύχρονο ένδυμα παρουσιάζεται για πρώτη φορά το 18^ο αιώνα. Από περιγραφές που έχουμε το πουκάμισο ένδυσης (το οποίο φοριόταν με το κουστούμι ιπασίας) ήταν κάτω από το γιλέκο. Έφερε γυάρδες λινού και ½ γυάρδας κοτλέ μουσελίνας για πτυχές. Υπάρχουν τρία δείγματα αυτού του σπάνιου ρούχου στο μουσείο της πόλης Hereford. Είναι φτιαγμένα από εκλεκτό καμπρί ενώ η κατασκευή μοιάζει με αυτή του μοντέρνου πουκαμίσου ένδυσης καθώς μπροστά είναι 15 ίντσες βαθύ και πίσω 11 ίντσες. Στο πίσω ρεβέρ υπάρχει μια μακριά λωρίδα για να δένεται γύρω από τη μέση. Το πάνω άνοιγμα το λαιμού, το οποίο είναι χωρίς δεσίματα, έχει ένα φρού-φρού 12 ίντσες σε βάθος και 2 ίντσες σε φάρδος.

Η κορδέλα του λαιμού με 14 ίντσες περιφέρεια, έχει ένα κολλημένο κολάρο με δυο κουμπιά με μάλλινη κλωστή, το ένα πάνω απ' το άλλο, με τα οποία κλείνει. Τα μανίκια 21 ίντσες μακριά και 8 ½ φαρδιά στον αγκώνα, συνδέονται στον ώμο με ένα στενό φόντι από πάνω προς το λαιμό και ενισχυμένα με πλαϊνούς δεσμούς.

Το επικάρπιο είναι τετραγωνικά κομμένο και έχει ένα φραμπαλά, ενώ κλείνει με ένα κουμπί.

4.2.12 ΟΙ ΠΑΝΤΑΛΟΝΕΣ (pantaloons)

Αυτό το ρούχο ήταν διαφορετικό από τις βράκες. Το όνομά του γρήγορα πήρε μια πιο θηλυκή χροιά και άλλαξε σε πανταλέτα “pantalets”. Αυτές διέφεραν στο ότι επεκτείνονταν κάτω από το γόνατο έως μόλις κάτω από τη γάμπα, όπου ήταν φινιρισμένες με δαντέλα και καλλωπισμένες με τρεις – τέσσερις σειρές από πτυχές. Ουσιαστικά το κάτω μέρος ήταν ορατό. Αυτή η επίδειξη ήταν τόσο ενάντια στο πνεύμα της ηθικής που η μόδα δεν επέζησε πέρα από το 1830, εκτός σαν στυλ για μικρά κοριτσάκια. Σε μερικές περιπτώσεις τα μπατζάκια φτιάχνονταν από ξεχωριστά κομμάτια και δεν ήταν καθόλου καλά στηριγμένα στη θέση τους. Πρέπει να αναφέρουμε ότι οι Γάλλοι συγγραφείς χρεώνουν την εισαγωγή της πανταλόνας για τις γυναίκες, σαν Αγγλικό έθιμο, μιας και τις φορούσαν τα κορίτσια στα σχολεία όταν έκαναν σωματικές ασκήσεις. Έτσι και οι Γαλλίδες εμπνευσμένες από τους Γάλλους μετανάστες, υιοθέτησαν αυτό το ρούχο. Το ότι οι Αγγλίδες δεν τις φορούσαν γενικότερα φαίνεται από τις καρικατούρες της εποχής, όπου είναι εμφανής η έλλειψή τους.

4.2.13 ΟΙ ΤΣΕΠΕΣ

Το προηγούμενο τέχνασμα της ξεχωριστής τσέπης που κρεμιόταν γύρω απ' τη μέση και κάτω από τη φούστα έγινε μη πρακτικό με τα λεπτά φορέματα της περιόδου και έτσι αντικαταστάθηκαν από την τσάντα χειρός "reticule".

4.2.14 ΤΟ ΚΑΜΙΣΟΛΙ(camisole)

Φοριέται κάτω από το γιλέκο. Έγινε πιο προσαρμοσμένο στη φιγούρα του γυναικείου σώματος, αποκτώντας το 1878 ένα άνοιγμα σε σχήμα καρδιάς και συχνά ονομαζόταν «μεσοφόρι στηθόδεσμος». Ήταν από βαμβακερό και φινιρισμένο με φρου – φρου ή δαντέλα.

Ήταν ψηλό και στενό για την ημέρα, με χαμηλό V για το βράδυ. Ήταν είτε εντελώς απλό, είτε στολισμένο με δαντέλα στις άκρες. Το 1891 φτιαχνόταν μερικές φορές χωρίς δεσίματα και τα μπροστινά ήταν κομμένα σε σχήμα σταυρού, όπου διασταυρώνονταν και έμπαιναν στη φάσα του μεσοφορίου.

Τα αποκαλούσαν και «καλύμματα κορσέδων» και φτιάχνονταν από πριγκιπικό μετάξι και χωρίς μανίκια. Τα εσώρουχα αυτά το 1906 γίνονται όλο και πιο λεπτά. Αντικατέστησαν το στηθόδεσμο που το πέρναγες πάνω από τους ώμους της δεκαετίας του 1890 και που συνήθως κούμπωνε από μπροστά ως το ύψος των γοφών.

4.2.15 ΤΟ ΚΡΙΝΟΛΙΝΟ

Το όνομα του ήταν συσχετισμένο με το τεχνητό κρινολίνο ή μεσοφόρι κλουβί και θα το χρησιμοποιούμε για να αναφερόμαστε σε κάθε είδους μεσοφόρι που ήταν ενισχυμένο με μέταλλο ή κουλούρες από οστό φάλαινας. Εμφανίστηκε το Δεκέμβριο του 1856 ως το παρισινό Engenie Juron. Ήταν ένα σκελετοειδές μεσοφόρι όμως νωρίς τον επόμενο χρόνο το φαλαιοστό καταργήθηκε και τη θέση του πήρε το ελατήριο (ρολογιού).

Το κρινολίνο αποτελούνταν από 4 στενά μεταλλικά σύρματα (λωρίδες). Εως το 1860 το κρινολίνο ημέρας είχε 9 κουλούρες ελατηρίου και το βραδινό μέχρι και 18. Πολλές μοντέρνες κυρίες της εποχής με πολύ καλό γούστο φόραγαν 4 ή 5 φούστες από σκληρυμένη μουσελίνα με πτυχές ή χωρίς, αντί για κρινολίνο.

Καθ' όλη τη καριέρα του κρινολίνου υπήρχαν απεριόριστες ποικιλίες σε σχήματα και υφάσματα. Από το 1857 έως το 1859 το σχήμα ήταν αυτό του τρούλου, που σταδιακά έγινε σαν πυραμίδα και ως το 1862 ήταν ξεκάθαρα μπροστά. Το 1866 ο όγκος του ενδύματος προβαλλόταν στο πίσω και στο μπροστινό μέρος και ήταν επίπεδο χωρίς ελατήρια. Το άκαμπτο κρινολίνο είχε κουλούρες φτιαγμένες από ειδικό σύρμα για την ένωση καλωδίων και ήταν καλυμμένο με μια πηκτή λευκή ουσία που την έπαιρναν από ένα εξωτικό δέντρο, και μπορούσε να πλυθεί.

4.2.16 ΆΛΛΑ ΜΕΣΟΦΟΡΙΑ

Το κρινολίνο έκανε το φόρεμα εσωτερικών μεσοφοριών μη αναγκαίο, όμως μερικές γυναίκες χρησιμοποιούσαν το πλεκτό μάλλινο μεσοφόρι. Κάτω από τη φούστα και πάνω από το κρινολίνο φοριόταν ένα στολισμένο μεσοφόρι, ενώ το καλοκαίρι ένα σκληρό πλισέ από μουσελίνα το οποίο έδινε μεγαλύτερη χάρη στο φόρεμα. Όσες βέβαια ήθελαν να φαίνεται ακόμα πιο όμορφο ένα φόρεμα τους

πρόσθεταν ένα μετρίου μεγέθους μεταλλικό μεσοφόρι και ένα από μουσελίνα. Πολλά λευκά μεσοφόρια είχαν μια φάσα με κέντημα και ως το 1862 ήταν πλισέ.

Τα μεσοφόρια ημέρας ήταν συνήθως λινά και χρωματιστά και ειδικά το κόκκινο και το βιολετί ήταν της μόδας.

Με τις ανασκουμπωμένες φούστες το μέρος του μεσοφοριού που φαινόταν ήταν εκτενώς κεντημένο και είχε λευκές λωρίδες από βελούδο ή σιρίτια. Το 1863 τα ριγέ μεσοφόρια ήταν της μόδας, στολισμένα όσο και τα φορέματα και οι αναπόφευκτες ραβδώσεις ήταν ίσες γύρω από τις κουλούρες του κρινολίνου. Την ίδια χρονιά έβαζαν τριγωνικά τεμάχια από τσόχα πάνω στη λωρίδα της μέσης για να τη διακοσμούν. Υφάσματα που χρησιμοποιούσαν ήταν : το κασμίρι, φανέλα, ταφτάς, μετάξι και καμηλό.

4.2.17 ΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ

Το 1877 πρωτοεμφανίστηκε το πρώτο στυλ συνδυασμού πουκαμίσας και σώβρακων. Το ένδυμα αυτό είχε ένα άνοιγμα είτε πίσω είτε εμπρός και μερικά από αυτά φτιάχνονταν με ψηλό λαιμό και μακριά μανίκια. Περιστασιακά υπήρχαν τρία κουμπιά γύρω από τους γοφούς για να δένονται τα μεσοφόρια. Τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν ήταν λινό, μαλλί, καμπρί και μετάξι που μπορούσαν να πλυθούν και χρωματισμένα ροζ ή κρεμ. Συνδυασμοί από δέρμα σαμουά φοριόταν πάνω από άλλα εσώρουχα ποτέ όμως πάνω από το δέρμα. Οι συνδυασμοί αυτοί είχαν μεγάλη λειτουργικότητα στα σχολεία. Βέβαια ο σκοπός του ενδύματος αυτού δεν ήταν να κρύψει αλλά να επιδείξει τη θεϊκή γυναικεία φιγούρα.

4.2.18 Ο ΣΤΗΘΟΔΕΣΜΟΣ (the bust bodice)

Ένα τέχνασμα για να στηρίζει το στήθος εισήχθη το 1889 και φοριόταν πάνω από το κορσέ. Ήταν συνήθως φτιαγμένο από λευκό σκληρό ύφασμα με ύφανση ψαροκόκαλο. Στα πλαϊνά είχε οστά και έδενε μπρος και πίσω.

Με τη μόδα των κορσέδων οι στηθόδεσμοι ήταν ένα βασικό κομμάτι της γυναικείας γκαρνταρόμπας. Ο ανοικτός στηθόδεσμος που φοριόταν πάνω από το κορσέ είχε κεντρικό δέσιμο από ψαροκόκαλο. Ενώ ο κορσές μπούστου Jaeger's ήταν ο προκάτοχος του σουτιέν.

Έγινε γνωστό ως "Bra" σουτιέν το 1937. Το στηθόδεσμο μπούστου τη δεκαετία 1920 έγινε πολύ σφιχτό. Συμπιέζοντας τα στήθη για να παράγει την ευθεία, χωρίς σχήμα φόρμα της τότε μόδας.

Έως το 1932 είχε κοντύνει αισθητά και σχεδιαζόταν έτσι ώστε να χωρίζει και να στηρίζει τα στήθη. Την ίδια περίοδο άρχισαν να διαφημίζονται μακριά σουτιέν με δαντέλα που εφαρμόζαν καλά πάνω από το κορσέ, το άνευ τιράντες σουτιέν και ελαστικά τραβηχτά σουτιέν.

Το διάστημα 1943-60 το στήθος ήταν στη μόδα και χρησιμοποιήθηκαν τα ψεύτικα ενισχυμένα σουτιέν, ακόμη και σουτιέν που μπορούσαν να φουσκωθούν. Τα πιο διάσημα σουτιέν ήταν τα 'sweater girl', τα οποία πρόσφεραν υπερβολικά μεγάλο στήθος.

4.2.19 ΟΙ ΒΕΛΤΙΩΤΕΣ ΣΤΗΘΟΥΣ

Αυτοί ήταν κοινής χρήσης σε όλη τη περίοδο. Το 1887 είχαν τη μορφή κουπών με σύρματα. Ένα απλούστερο είδος αποτελούνταν από σχηματισμένο ύφασμα με κυκλικές τσέπες, η καθεμία με ένα άνοιγμα από πίσω για να μπαίνει μια βάτα. Υπήρχαν διαφορετικά μεγέθη βάτας.

Στη δεκαετία του '90 εμφανίστηκαν οι ευλύγιστες συσκευές “celluloid” . Το όνομα προήλθε από την ειδική ουσία από βαμβάκι και καμφορά που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε πολλά προϊόντα, από φιλμ έως και υφάσματα.

Ήταν από ύφασμα στο χρώμα του δέρματος και ήταν λιγότερο από 2 ουγκιές (ίση με 28,34 γραμμάρια) το ζεύγος. Ο βελτιωτής στήθους Neena είχε το σχήμα κούπας, με διάτρητους μεταλλικούς δίσκους και βάρους $\frac{3}{4}$ της ουγκιάς το ζεύγος

4.2.20 Η ΖΩΝΗ

Η ζώνη ήταν η αντικατάσταση του κορσέ, που ποίκιλε από στήριγμα της κοιλιακής χώρας σε ελαφρές τιράντες με ή χωρίς κόκαλο. Μερικές φτιάχνονταν μόνο από ελαστικό και έγιναν γνωστές ως “rollons” (φοριόταν από πάνω), ενώ αυτές που φτιάχνονταν με φερμουάρ ως “step-ins” (φοριόταν από κάτω).

Το 1932 εισήχθη το διπλής όψεως στρετς ύφασμα. Αυτό ήταν φτιαγμένο από λαστέξ, μια λεπτή ελαστική κλωστή που μπορούσε να υφανθεί μέσα σε ένα ύφασμα. Αυτές οι στρετς ζώνες έγιναν δεκτές με ενθουσιασμό, καθώς έδιναν ελευθερία κινήσεων σ' αυτές που τις φορούσαν.

4.2.21 ΤΑ ΠΡΟΙΚΙΑ (trousseaux)

Η παρακάτω συμβουλή για την επιλογή των προικιών εμφανίστηκε στο περιοδικό «Βασιλεία της Γυναίκας», το 1903 και έλεγε ότι ήταν απαραίτητο κάποιο είδος συνδυασμού, αυτού του τόσο αναπαυτικού ενδύματος, δύο ντουζίνες, μια για το χειμώνα, από αρκετά παχύ μάλλινο μείγμα και μια από λεπτό μετάξι ή γάζα για θερμότερο καιρό. Οι συνδυασμοί αυτοί ήταν όμορφα πλεγμένοι και φοριόταν κυρίως χαμηλοί και αμάνικοι.

Όμορφες πουκαμίσες και σώβρακα ήταν ελκυστικά χαρακτηριστικά μιας προίκας. Για το βράδυ δεν υπήρχε κάτι καλύτερο από την Αυτοκρατορική πουκαμίσα από μετάξι, μουσελίνα ή λινό. Για την ημέρα, η πουκαμίσα από μετάξι ή λινό, με τετράγωνη λαιμόκοψη και μια φάσα διαφορετικού χρώματος στο ντεκολτέ περασμένη με κορδέλα.

Τρεις με τέσσερις μεταξωτοί κορσέδες ήταν απαραίτητοι σε χρώμα μαύρο που πολύ με τα σκούρα φορέματα. Επίσης απαραίτητος ήταν ένας κορσές από κεντητό ύφασμα μπροκάρ για το καλοκαίρι και το βράδυ.

Το περιοδικό αυτό θεωρούσε απαραίτητο και μια ντουζίνα μεσοφόρια από καμπρί εκτός βέβια από τα μεταξωτά και τα κεντημένα.

Οι Αμερικάνοι και άλλοι μοντέρνοι λαοί προτιμούσαν νυχτικές από μαύρο μετάξι ή γάζα αλλά σύμφωνα με το περιοδικό αυτά δεν είχαν θέση στα νυφικά προικιά. Έτσι πρότεινε λευκό μετάξι, φινό Γαλλικό λινό, μουσελίνα και καμπρί.

4.2.22 ΤΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ΕΣΩΡΟΥΧΑ

α. The coselette

Συνδυασμός κορσέ και σουτιέν. Πρωτοεμφανίστηκε το 1921 στην Αμερική. Αργότερα προστέθηκε μια ζώνη για extra στήριξη της κοιλιακής χώρας. Μπορούσες να το ακούσεις και με τον όρο «ένδυμα ιδρύματος». Αργότερα υπήρξαν και παραλλαγές όπως ήταν : η σιλουέτα Corslo, συνδυασμός στηθόδεσμου-ζώνης γοφών-ζιπόν-πανταλόνας από σατέν. Και το Camisole, όλα σε ένα ένδυμα με προσαρμοσμένες τιράντες. Κάποια στιγμή στο 1934 εμφανίστηκαν τα Scanties που ήταν κάτι σα τη σημερινή βερμούδα και φοριόταν μέσα απ' τα βρακιά ή σαν ένδυμα παραλίας.

β. Cami-knickers (κοντοβράκια)

Η ένωση των βρακιών και της κοντής πουκαμίσας. Αρχικά το ανέφεραν ως step-ins, ένας όρος που αργότερα χρησιμοποιήθηκε για τις ελαστικές ζώνες με πλαϊνό φερμουάρ. Υπήρχαν κοντοβράκια όπου το κάτω μέρος έπεφτε με μύτες και η μέση ήταν ελαστική και είχε ίνες από καουτσούκ . Άλλα είχαν βολάν, τιραντάκια και πεταλωτή φούστα. Τα βραδινά είχαν ντεκολτέ στη πλάτη και μπροστά σχημάτιζαν μια ποδιά. Άλλο είδος είχε πιέτες στο στηθόδεσμο στολισμένα με δαντέλα και ραφές στο ποδόγυρο και είχε τριγωνικές άκρες. Τα υφάσματα που χρησιμοποιούσαν ήταν τεχνητό μετάξι , ζορζέτα, σατέν και δαντέλα, σε χρώματα ροδακινί, μπεζ, πράσινο, μαύρο και ροζ.

γ. Cami-bockers

Μανδύας και εφαρμοστά βρακιά, που κούμπωναν κυρίως από πίσω με τρία κουμπιά στη μέση και τα πλαϊνά έκλειναν με σουστές. Στα μπατζάκια είχε στο πλάι κουμπιά, διπλή τριγωνική τσόχνη ενίσχυση στον καβάλο του βρακιού και τα γόνατα είναι ελαστικά. Υπήρχαν διάφορα σχέδια όπως: με χαμηλή πλάτη, εφαρμοστά, με δαντελένιο στηθόδεσμο και με τιράντες. Σύνθετες ύφασμα ήταν το ραιγιόν, ενώ από χρώματα χρησιμοποιούσαν τα ίδια με τα κοντοβράκια. Άλλα σύνθετα εσώρουχα ήταν τα φουστοσώβρακα, τα σωβρακομεσοφόρια και οι παντελονόφουσες, κυρίως στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1920.

4.2.23 ΤΟ ΜΠΙΚΙΝΙ

Το όνομα δόθηκε σε ένα μαγιό από μικροσκοπικά κομμάτια υφάσματος, από τον Louis Reard. Το Μπικίνι είναι ένα μικρό κοραλλιογενές νησί του Ειρηνικού, όπου γινόντουσαν πυρηνικές δοκιμές το 1946. Ο Reard διεύθυνε την επιχείρηση εσωρούχων της μητέρας του. Και έδωσε το όνομα αυτό στη δική του «ατομική βόμβα». Μπικίνι : λατινικό Bi, που σημαίνει 2 και Kini, που σημαίνει τετραγωνικές ίντσες από λύκρα.

Το μπικίνι ήταν ένα μαγιό που έκανε μεγάλη αίσθηση στην ασπρόμαυρη οθόνη. Κάποια στιγμή η μόδα στο μπικίνι «ξέφυγε». Έτσι φτιάχτηκαν μπικίνι από φύκια, βινύλιο, μινκ, πλαστικά, μονοκίνι και τάνγκα (κυρίως στη δική μας εποχή!).

4.2.24 ΤΟ ΣΟΥΤΙΕΝ «οι φάσεις»

Από την εποχή των κορσέδων και της διαφύλαξης με κάθε μέσο της γυναικείας τιμής, έχει περάσει, είναι αλήθεια, πολύς καιρός, κυριολεκτικά αιώνες! Μαζί τους έχει διανύσει μακρύ δρόμο, το ίδιο το σουτιέν, το κατεξοχήν «εργαλείο» εντυπωσιασμού από τις γυναίκες και υποταγής για τους άντρες. Είναι αδύνατο να μην πάει το μάτι σου, όπως είναι αδύνατο να μην γουστάρουν να σε προκαλέσουν.

Η αμοιβαία αυτή έλξη, υπήρχε ανέκαθεν. Μόνο που κοινωνικοί περιορισμοί, απομάκρυναν τα δύο φύλα από το να απολαμβάνουν το σεξ και τη ζωή... Στο πλαίσιο αυτό τα εσώρουχα έπαιξαν αρχικά ρόλο δυνάστη και στις μέρες μας ρόλο απελευθερωτή. Ας ξετυλίξουμε μαζί την ιστορία του σουτιέν.

1550: Εμφανίζεται για πρώτη φορά ο κορσές στις ανεπτυγμένες κοινωνίες της Ευρώπης. Αποτελεί το βασικό γυναικείο [εσώρουχο](#) και στόχο έχει να περιορίσει τις αντρικές παρεμβάσεις και... διεισδύσεις! Μπαίνει και βγαίνει εξαιρετικά δύσκολα και είναι μια σκέτη ταλαιπωρία για άνδρες και γυναίκες. Όμως αν φορεθεί έξυπνα, δίνει την ευκαιρία στις δεσποινίδες να σαγηνεύσουν με τα κάλλη τους! Όπερ και εγένετο.

1829: Ο κορσές εξελίσσεται και κουμπώνει και από μπροστά. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στις γυναίκες να τον βγάλουν χωρίς βοήθεια. Έτσι αρχίζει δειλά δειλά η απελευθέρωση από τα δεσμά τους για γυναίκες και άντρες και καταφέρουν να γλιτώσουν την [υστερία](#).

1913: Γίνεται η πρώτη επίσημη εμφάνιση στη Νέα Υόρκη του σουτιέν, από τη σοσιαλίστρια Mary – Phelps Jacobs. Τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα κοιτούν παγωμένα, ενώ οι μεγαλοαστές κυρίες σπεύδουν να το δοκιμάσουν και να το απολαύσουν.

1935: Η Warners, αμερικανική εταιρία παραγωγής σουτιέν, ανακοινώνει τις τέσσερις βαθμίδες του: A, B, C, και D. Πρόκειται για μια διαβάθμιση, η οποία θα μείνει με μικρές αριθμητικές παραλλαγές, έως τις μέρες μας και θα υποδηλώνει το μέγεθος του γυναικείου στήθους.

1944: Βρετανίδες κυρίες, που βιώνουν την φρίκη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, αποφασίζουν να πάρουν την κατάσταση στα χέρια τους και να φτιάξουν καινούργια βρακάκια από... αλεξίπτωτα που είχαν πέσει στην περιοχή τους.

1968: Ο Gossard παρουσιάζει το αυθεντικό σύγχρονο wonder bra και προκαλεί κύματα θαυμασμού. Όχι μόνο από το γυναικείο, αλλά κυρίως από τον ανδρικό πληθυσμό. Οι φεμινίστριες ξεσηκώνονται και αποφασίζουν να προχωρήσουν μέχρι και στο κάψιμο των wonder bra. Ευτυχώς δεν βρήκαν πολλούς μιμητές.

1990: Η Madonna φοράει το cone bra του Jean Paul Gautier και καταφέρνει να κάνει την Blonde Ambition tour, να μείνει στην ιστορία. Πρόκειται για ένα wonder bra που κυριολεκτικά, βγάζει μάτι.

1992: Άλλο ένα hit για το wonder bra, αυτή τη φορά μέσα από την καμπάνια “Hello Boys” της Eva Herzigoba.

2007: Ο dr. Joanne Morgan παρουσιάζει το strapless wonder bra για κυρίες με υπέροχα και μεγάλα... μάτια!

2009: Η Elena Bodnar εφευρίσκει ένα wonder bra που μπορεί να μετασχηματιστεί σε δύο μάσκες οξυγόνου! Γι' αυτή την πρωτοποριακή ανακάλυψη, που μακάρι κανείς να μην χρειαστεί να αξιοποιήσει, κερδίζει την παγκόσμια καταξίωση, με κάποια δόση γέλιου, πάντως.

4.2.25 ΤΟ ΚΑΛΣΟΝ

Από το 1970 τα νάιλον καλσόν και οι κάλτσες έχουν μπει πλέον στη ζωή της γυναίκας. Τα σχέδια που κυριάρχησαν ήταν αυτά με τη ραφή στο πίσω μέρος. Επίσης τα δικτυωτά και αυτά με τα διάφορα κεντήματα. Τη περίοδο αυτή καταργήθηκαν οι καλτσοδέτες. Αιτία ήταν το μήκος του φορέματος που ανέβαινε συνεχώς και έτσι η χρήση της δε βόλευε.

5. ΦΤΑΝΟΝΤΑΣ ΣΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ & ΣΕ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Φτάνοντας στη σημερινή εποχή ας δούμε τι συμβαίνει στο χώρο των εσωρούχων...

Πλέον υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία από διαθέσιμα εσώρουχα όσο ποτέ άλλοτε. Η επιλογή του χρώματος & του στυλ είναι μεγάλη. Αξιοσημείωτη είναι η ομοιότητα με μερικά στυλ του παρελθόντος και η δυσκολία στη διάκριση μεταξύ εσωρούχων και εξωτερικών ρούχων.

Το σλίπ χωρίζεται :

- στο TAI (το σλιπάκι που ανεβαινει ψηλά στη μέση)
- το MINI (κατεβαίνει χαμηλά στη λεκάνη)
- το MIDI (στο ίδιο σημείο με το mini αλλά φαρδύτερο στα πλάγια)
- το LONG (μακρύ μεχρι το ποδι)
- το STRING (το μπροστινό μέρος μπορεί να ναι ένα από τα βασικά, αλλά στο πίσω μέρος έχει ένα κορδόνι)
- το TANGA (σαν το TAI αλλά με τη μόνη διαφορά ότι στο πλάι έχει λάστιχο αντί για ύφασμα)

Τα υφάσματα που χρησιμοποιούνται για τα παραπάνω σλίπ είναι κυρίως βαμβακερό, σατέν, μετάξι, και δαντέλα.

Το σουτιέν :

Τα σουτιέν είναι των $\frac{3}{4}$, το κανονικό και το στράπλες. Πάνω σε αυτά κάθε εταιρεία μπορεί να κάνει αλλαγές, γι' αυτό έχουμε πληθώρα σχεδίων. Αυτό που θα αναφέρουμε είναι ότι τα τελευταία χρόνια έχουν ξανάρθει στη μόδα τα Wonderbra, τα σουτιέν που ανορθώνουν το στήθος. Άλλη καινοτομία της εποχής είναι η ανακάλυψη του αθλητικού σουτιέν. Κατασκευασμένο έτσι ώστε να συγκρατεί το στήθος κατά τη διάρκεια άθλησης.

Το καλσόν & κάλτσες:

Πλέον υπάρχουν καλσόν με μακρύ ή κοντό λαστέξ, που παρέχουν όλα την ίδια λειτουργία, εξαφάνιση κάθε περιττού κιλού από μέση, κοιλιά, γλουτούς και μηρούς. Επίσης έχουν βγει καλσόν που μπορούν να ανορθώσουν τους γλουτούς.

Οι κάλτσες από την άλλη ξαναήρθαν στη μόδα μαζί με τις ζαρτιέρες, αλλά η χρήση τους είναι μόνο για αισθητικούς λόγους και όχι για πρακτικούς. Υπάρχουν όμως και κάλτσες οι οποίες μπορούν να φορεθούν και χωρίς ζαρτιέρες. Αυτό γίνεται γιατί στο τελειώμά τους έχουν σιλικόνη που βοηθάει στη συγκράτηση της κάλτσας.

Ο κορσές:

Οι κορσέδες που υπάρχουν σήμερα μοιάζουν αρκετά με αυτούς που υπήρχαν παλιά με τη μόνη διαφορά ότι οι σημερινοί δεν είναι φτιαγμένοι από τόσο βαριά υφάσματα και σκληρά υλικά. Δεν πιέζουν το σώμα, αντιθέτως είναι φιλικά στο σώμα και το άτομο που τα φοράει. Βέβαια σήμερα με τον όρο κορσέ και λαστέξ εννοούμε μια ελαστική ζώνη η οποία φοριέται για να μαζεύει τα παραπανίσια κιλά σε αυτές τις περιοχές. Σαν εξέλιξη του κορσέ μπορούμε να θεωρήσουμε το κορμάκι (body) το οποίο φοριέται συνήθως το χειμώνα για περισσότερη ζεστασιά.

Τα τελευταία χρόνια, η μόδα και οι μεγάλοι σχεδιαστές όπως Valentino, Versace και Helmut Lang, εμπνέονται όλο και περισσότερο από τα εσώρουχα. Οι διαφημίσεις εσωρούχων χρονολογούνται από το 1870, αλλά οι εικόνες που χρησιμοποιούνταν ήταν σχέδια και όχι φωτογραφίες. Εσώρουχα και φωτογραφία παρέμειναν σε πολύ συντηρητικά επίπεδα μέχρι τα '60s. Όμως στη δεκαετία του '70 και του '80, ευρωπαίοι φωτογράφοι παρουσίασαν τα εσώρουχα ως ερωτικό αξεσουάρ μόδας. Η ερωτική χροιά στις διαφημίσεις εσωρούχων έχει αυξηθεί αισθητά

τα τελευταία χρόνια , ενώ τις περισσότερες διαφημιστικές καμπάνιες τις κάνουν οι τοπ φωτογράφοι των editorial μόδας. Από τις πιο γνωστές καμπάνιες της Guess, είναι η φωτογραφία της Κλοντια Σίφερ με ένα λούκ που θυμίζει Μπριζίτ Μπαρντό , στην οποία φορά ένα δαντελένιο μπούστο-εσώρουχο πάνω από το τζίν της. Άλλη γνωστή και πολύ επιτυχημένη διαφήμιση είναι αυτή της Εύα Χερτζίκοβα, η οποία φοράει ένα σουτιέν που υπόσχεται συγκλονιστικό ντεκολτέ και στην πιο αδύνατη και χωρίς καμπύλες γυναίκα. Η φωτογραφία είναι απλή και το focus γίνεται στο προϊόν που έγινε best seller σε όλο τον κόσμο.

Τα εσώρουχα δεν θα σταματήσουν να είναι αγαπημένο θέμα για τους φωτογράφους, τα μοντέλα, αλλά και για τα περιοδικά μόδας. Πληθωρικές γυναίκες, αθλητικοί τύποι και αδύνατοι έφηβοι, σε εντυπωσιακό ή αδιάφορο περιβάλλον, θα συνεχίσουν να προκαλούν τις αισθήσεις και τις φαντασιώσεις όλων, μέσα από τους φακούς διασήμων φωτογράφων.

Στη διαδικασία της βιομηχανοποίησης των εσωρούχων , έχει αποβληθεί πλέον οι ταξικές διαφοροποιήσεις. Αυτό που σίγουρα παραμένει είναι ο ερωτισμός που συνδέεται με αυτά , ο οποίος αναπτύχθηκε αργά μέχρι που έγινε σημαντικός.

Τα εσώρουχα απασχόλησαν και θα απασχολούν το χώρο της μόδας για πολλά χρόνια ακόμα...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κουνενάκη Π.(2000). «Ελληνικές Ενδυμασίες». Αθήνα: Εφημερίδα Η Καθημερινή
2. Fashion in underwear, της Elizabeth Ewing
3. Dress & Undress: A History of Women's Underwear, της Elizabeth Ewing
4. Underwear, the fashion history, της Alison Carter
5. Ιστοσελίδες:
  - Η εξέλιξη των γυναικείων εσωρούχων (sociallysuperlative.com/the-evolution-of-women)
  - Η μόδα ανα δεκαετία (www.stylewatch.gr)
  - Αυστρία: Η ιστορία ανατρέπεται εκ των... εσωρούχων (www.tovima.gr/culture/article)
  - Η ιστορία των εσωρούχων (underwearforman.blogspot.gr)
  - Η ιστορία & η εξέλιξη του γυναικείου εσωρούχου (fridge.gr/stiles/lingerie)
  - Η ιστορία του σουτιέν (www.menslounge.gr/istoria_tou_soutien.html)
  - www.Fashion-era.com
  - www.culture.gr